Consiliul
Uniunii Europene

Bruxelles, 20 octombrie 2026
(OR. en)

6014/1/25
REV 1

ENV 63
CLIMA 27
AGRI 46
ENER 21
TRANS 22
PROCIV 11

NOTĂ DE ÎNSOȚIRE

Nr. doc. Csie:	COM(2025) 2 final
Subiect:	RAPORT AL COMISIEI CĂTRE CONSILIU ȘI PARLAMENTUL EUROPEAN referitor la punerea în aplicare a Directivei-cadru privind apa (2000/60/CE) și a Directivei privind inundațiile (2007/60/CE) Al treilea set de planuri de gestionare a bazinelor hidrografice Al doilea set de planuri de gestionare a riscurilor de inundații

În anexă, se pune la dispoziția delegațiilor documentul COM(2025) 2 final.

Anexă: COM(2025) 2 final

COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 2.10.2026
COM(2025) 2 final/2

ADDENDUM
This document replaces COM(2025)2 of 4.2.2025
Concerns all language versions
Insertion of the references to the linked Commission Staff Working Documents
SWD(2026)501 final, SWD(2026)601 final, SWD(2026)602 final, SWD(2026)603 final, SWD(2026)604 final, SWD(2026)701 final, SWD(2026)702 final and SWD(2026)703 final

The text shall read as follows:

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE CONSILIU ȘI PARLAMENTUL EUROPEAN

referitor la punerea în aplicare a Directivei-cadru privind apa (2000/60/CE) și a Directivei privind inundațiile (2007/60/CE)
Al treilea set de planuri de gestionare a bazinelor hidrografice
Al doilea set de planuri de gestionare a riscurilor de inundații

{SWD(2025) 13 final} - {SWD(2025) 14 final} - {SWD(2025) 15 final} - {SWD(2025) 16 final} - {SWD(2025) 17 final} - {SWD(2025) 18 final} - {SWD(2025) 19 final} - {SWD(2025) 20 final} - {SWD(2025) 21 final} - {SWD(2025) 22 final} - {SWD(2025) 23 final} - {SWD(2025) 24 final} - {SWD(2025) 25 final} - {SWD(2025) 26 final} - {SWD(2025) 27 final} - {SWD(2025) 28 final} - {SWD(2025) 29 final} - {SWD(2025) 30 final} - {SWD(2025) 31 final} - {SWD(2025) 32 final} - {SWD(2025) 33 final} - {SWD(2025) 34 final} - {SWD(2025) 35 final} - {SWD(2026) 501 final} - {SWD(2026) 601 final} - {SWD(2026) 602 final} - {SWD(2026) 603 final} - {SWD(2026) 604 final} - {SWD(2026) 701 final} - {SWD(2026) 702 final} - {SWD(2026) 703 final}

1. INTRODUCERE

Apa este esențială pentru viață și, prin urmare, pentru societatea și economia noastră. Cu toate acestea, resursele de apă ale UE continuă să fie supuse unei presiuni puternice din cauza gestionării structurale defectuoase, a utilizării nesustenabile a terenurilor, a schimbărilor hidromorfologice, a poluării, a schimbărilor climatice, a creșterii cererii de apă și a urbanizării. Astfel cum s-a subliniat în Evaluarea europeană a riscurilor climatice[1], schimbările climatice exacerbează aceste presiuni și sporesc riscurile legate de apă sub forma unor secete mai frecvente și prelungite și a precipitațiilor extreme care amenință securitatea alimentară, sănătatea publică, ecosistemele, infrastructura și economia Europei. Chiar în ultimele luni, Europa a fost din nou martora impactului semnificativ al evenimentelor extreme legate de apă, care au cauzat pierderi tragice de vieți omenești și numeroase daune în valoare de miliarde de euro. În 2024, s-au înregistrat secete prelungite în mai multe țări mediteraneene, afectând în special centrul și sudul Italiei, nord-vestul Spaniei, Grecia, urmate de inundații grave care au afectat cea mai mare parte a Europei Centrale și de Est și, ulterior, și Italia și Spania.

Gestionarea durabilă a apei, consacrată în Directiva-cadru a UE privind apa[2] (DCA) și în Directiva privind inundațiile[3] (DI), se află în centrul răspunsului la tripla criză planetară a schimbărilor climatice, a pierderii biodiversității și a poluării. Ea joacă un rol esențial în consolidarea rezilienței UE.

Adoptarea prezentului raport de punere în aplicare, o obligație juridică a Comisiei[4], intervine într-un moment crucial, în care conștientizarea importanței apei, atât la nivelul UE, cât și la nivel mondial, este în creștere în toate segmentele societății. Marea majoritate a populației UE care participă la cel mai recent sondaj Eurobarometru privind mediul[5] consideră poluarea, supraconsumul și schimbările climatice ca fiind principalele amenințări la adresa apei și sprijină măsurile suplimentare ale UE de soluționare a problemelor legate de apă în Europa. De asemenea, populația consideră că aproape niciunul dintre principalele sectoare economice nu întreprind suficiente acțiuni pentru a utiliza apa în mod eficient. Aceste preocupări au fost reflectate și de instituțiile UE și de părțile interesate. Parlamentul European a solicitat elaborarea unei strategii a UE în domeniul apei[6]. Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor au solicitat un „Pact albastru al UE”[7]. În agenda strategică 2024-2029[8], Consiliul European s-a angajat ca, în următorul mandat, să consolideze „reziliența în domeniul apei în întreaga Uniune”. Sectorul privat și organizațiile societății civile au solicitat, de asemenea, din ce în ce mai mult, acțiuni suplimentare la nivelul UE în domeniul apei, după

[1] AEM (2024), Evaluarea europeană a riscurilor climatice. Nr. 1/2024, https://www.eea.europa.eu/publications/european-climate-risk-assessment.

[2] Directiva 2000/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2000 de stabilire a unui cadru de politică comunitară în domeniul apei (JO L 327, 22.12.2000, p. 1).

[3] Directiva 2007/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2007 privind evaluarea și gestionarea riscurilor de inundații (JO L 288, 6.11.2007, p. 27).

[4] Astfel cum se prevede la articolul 18 din DCA și la articolul 16 din DI.

[5] https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3173.

[6] Rezoluția Parlamentului European din 15 septembrie 2022 referitoare la consecințele secetei, ale incendiilor și ale altor fenomene meteorologice extreme: intensificarea eforturilor UE de combatere a schimbărilor climatice (2022/2829 (RSP)) și dezbaterile ulterioare în plen ale PE.

[7] Avizul-umbrelă al CESE „Apel pentru un Pact albastru european” CCMI/209 (25 octombrie 2023).

[8] https://www.consilium.europa.eu/en/european-council/strategic-agenda-2024-2029/.

cum o demonstrează scrisoarea adresată Comisiei la cel mai înalt nivel[9]. La nivel mondial, Conferința ONU privind apa din martie 2023, în cursul căreia UE și-a prezentat viziunea pentru o lume rezilientă în domeniul apei până în 2050, a dat un impuls puternic la nivel internațional.
Ca răspuns la aceste apeluri, Orientările politice pentru următorul colegiu pentru perioada 2024-2029 au anunțat adoptarea unei **noi Strategii europene pentru reziliența în domeniul apei** pentru a consolida securitatea apei în Europa prin menținerea calității și a cantității apei în UE și în afara acesteia, prin consolidarea avantajului competitiv și inovator al industriei noastre în domeniul apei și prin abordarea cauzelor profunde ale provocărilor legate de apă, inclusiv poluarea, pierderea biodiversității și impactul schimbărilor climatice.

Prezentul raport urmărește să transmită Consiliului, noului Parlament, precum și celorlalte instituții ale UE și părților interesate cele mai recente dovezi privind starea apelor, presiunile asupra resurselor de apă și măsurile luate de statele membre pentru a atinge obiectivele de mediu stabilite în aceste două directive. Documentul oferă o cartografiere cuprinzătoare a provocărilor legate de apă din UE, care va contribui la elaborarea viitoarei strategii pentru reziliența în domeniul apei.

În plus, având în vedere termenul din 2027 stabilit în temeiul DCA pentru atingerea unei stări bune a tuturor apelor UE, prezentul raport reprezintă o ocazie unică de a face un bilanț al situației de pe teren și de a prezenta statelor membre recomandări pentru a-și intensifica eforturile. Același lucru este valabil și în cazul obiectivelor de gestionare a riscului de inundații în temeiul DI, care sunt mai relevante ca niciodată.

Întrucât acesta este primul raport privind punerea în aplicare de la adoptarea Pactului verde european, progresele statelor membre au fost evaluate în contextul îndeplinirii obiectivelor UE privind biodiversitatea, reducerea la zero a poluării și clima și al unei economii din tot mai curate și circulare. Prin urmare, raportul este structurat în jurul contribuției acțiunilor statelor membre la abordarea acestor trei situații de urgență interconectate.

Raportul se bazează pe evaluarea de către Comisie a celui de al treilea set de planuri de management al bazinelor hidrografice (PMBH-uri) și a celui de al doilea set de planuri de management al riscului de inundații (PMRI-uri) pentru perioada 2022-2027[10], astfel cum au fost elaborate și raportate de statele membre. Aceste planuri au la bază datele de monitorizare colectate între 2016 și 2021. Aceasta înseamnă că, deși este publicat după Pactul verde, raportul descrie în mare măsură situația anterioară Pactului verde și nu prezintă beneficiile așteptate ale inițiativelor inovatoare pe care le-a stabilit Pactul verde.

Raportul este însoțit de o serie de documente de lucru ale serviciilor Comisiei care oferă o imagine de ansamblu la nivelul UE a punerii în aplicare a DCA, a directivelor conexe și a DI. Raportul include evaluări individuale ale statelor membre și recomandări specifice fiecărei țări.

Aceste recomandări vor servi drept punct de pornire pentru un dialog structurat cu statele membre pentru a îmbunătăți în mod semnificativ punerea în aplicare a acestor legi, pornind de la multitudinea de practici și realizări excelente din întreaga UE.

[9] Joint-Letter-on-the-Water-resilience-Initiative_-Final-Version-1.pdf (euase.net).
[10] Primul set de PMBH-uri a acoperit perioada 2009-2015. Cel de al doilea set de PMBH-uri și primul set de PMRI-uri au acoperit perioada 2016-2021.

Ecosistemele marine și cele de apă dulce sunt interconectate. Poluarea fluvială, perturbarea debitelor de sedimente și deficitul de apă au un impact foarte puternic asupra sănătății ecosistemelor marine, în special a celor costiere, precum și asupra viabilității activităților sociale și economice care depind de acestea, cum ar fi transportul, pescuitul, acvacultura sau turismul. Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin" (DCSMM) completează DCA și se bazează pe instrumentele de politică legate de apă și pe alte instrumente de politică ale UE pentru a-și atinge obiectivele. Pentru a accelera punerea în aplicare eficace, Comisia urmărește să încurajeze o abordare mai integrată și mai coerentă în ceea ce privește punerea în aplicare a legislației privind apa dulce și apa marină, în conformitate cu o abordare „de la sursă la mare"[11]. Din acest motiv, prezentul raport a fost elaborat în strânsă coordonare cu evaluările celui de al doilea program de măsuri adoptate de statele membre în temeiul Directivei-cadru „Strategia pentru mediul marin" (DCSMM) și este publicat în același timp cu acestea. S-a acordat o atenție deosebită evidențierii eforturilor de coordonare în punerea în aplicare a directivelor și a legăturilor dintre acțiunile întreprinse în temeiul DCA și realizarea obiectivelor prevăzute în DCSMM.

2. PMBH-URI ȘI PMRI-URI: STADIUL ADOPTĂRII ȘI RAPORTĂRII

Deși statelor membre li s-a solicitat să își adopte planurile până în martie 2022, din păcate, multe dintre acestea le-au adoptat cu întârziere. Acest lucru a determinat Comisia să inițieze proceduri judiciare împotriva tuturor statelor membre care nu au îndeplinit cerințele legale. Chiar și la momentul finalizării prezentei evaluări, nu toate statele membre își adoptaseră și prezentaseră PMBH-urile și PMRI-urile Comisiei[12]. Din acest motiv, prezentul raport nu acoperă țările sau regiunile respective.

Cele șapte state membre care nu sunt incluse în actuala evaluare a PMBH sunt Bulgaria, Cipru, Grecia, Malta, Portugalia, Slovenia și Irlanda, iar cele șase state membre care nu sunt incluse în actuala evaluare a PMRI sunt Bulgaria, Cipru, Grecia, Malta, Portugalia și Slovacia. Datele din PMBH-urile și PMRI-urile lor vor fi publicate odată ce vor fi transmise electronic pe platforma Sistemului european de informații privind apa (WISE) al Agenției Europene de Mediu (AEM)[13]. În plus, Comisia va pregăti documente de lucru ale serviciilor Comisiei specifice fiecărei țări, cuprinzând o evaluare a planurilor și recomandări pentru fiecare țară. Datele vor deveni, de asemenea, parte a Raportului prospectiv și de monitorizare privind reducerea la zero a poluării pentru 2026, alături de contribuția la activitățile legate de punerea în aplicare a strategiilor UE în materie de biodiversitate și de adaptare la schimbările climatice.

[11] Abordarea de la sursă la mare se referă la instituirea unei guvernanțe care sporește colaborarea și coerența în întregul sistem de la sursă la mare și reduce modificarea fluxurilor principale (apă, poluare, sedimente, materiale, biocenoză, servicii ecosistemice), ceea ce duce la îmbunătățiri economice, sociale și de mediu măsurabile în toate mediile de apă dulce, de coastă, din apropierea țărmului, de tranziție și marine. Aceasta ia în considerare întregul sistem de la sursă la mare – subliniind legăturile de mediu, sociale și economice din amonte și din aval și stimulând coordonarea între sectoare și segmente.

[12] Până la data-limită care trebuie luată în considerare pentru evaluarea din prezentul raport, 30 septembrie 2023, Bulgaria, Cipru, Grecia, Malta și Portugalia nu și-au prezentat PMBH-urile și PMRI-urile. Slovenia și Irlanda au raportat doar PMRI-urile, iar Slovacia și-a raportat doar PMBH-urile. Spania nu a trimis PMBH-urile pentru Insulele Canare.

[13] https://water.europa.eu/freshwater.

3. METODOLOGIE ȘI CONSIDERAȚII PRIVIND COMPARABILITATEA DATELOR

Atât PMBH, cât și PMRI sunt documente cuprinzătoare, constând în sute până la mii de pagini de informații, publicate în limbile naționale. Evaluarea lor, care implică prelucrarea unor informații detaliate în peste 20 de limbi, reprezintă o sarcină foarte dificilă și complexă. Calitatea evaluărilor Comisiei depinde de calitatea rapoartelor statelor membre. O raportare incompletă sau deficitară poate duce la evaluări greșite și/sau incomplete.

Lipsa raportării electronice[14] sau transmiterea parțială a raportării electronice de către unele state membre[15] în baza de date WISE[16] a făcut și mai dificilă evaluarea de către Comisie. Această situație este cauzată în parte de dificultățile tehnice cu care se confruntă statele membre atunci când utilizează platforma de raportare AEM și în parte de progresele insuficiente ale statelor membre în ceea ce privește digitalizarea datelor privind apa. Prin urmare, Comisia a trebuit să își bazeze evaluarea pe date și informații din care o parte erau disponibile în format digital, ușor de comparat și o parte care au trebuit extrase manual din PMBH-uri, din PMRI-uri și din alte surse relevante.

Pe lângă cele de mai sus, la lectura prezentului raport, ar trebui avut în vedere faptul că este dificil de făcut o comparație între rezultatele provenite din evaluarea actualelor PMBH 2022-2027 și cele provenite din evaluarea PMBH-urilor din perioada anterioară. 2016-2021, comparația fiind îngreunată de diferiți factori, după cum urmează.

1) Unele state membre au reclasificat și au redelimitat în mod semnificativ o parte a corpurilor lor de apă, ceea ce a dus, în unele cazuri, la o modificare substanțială a numărului lor total.
2) Îmbunătățirile semnificative în ceea ce privește acoperirea geografică a sistemelor de monitorizare din statele membre au redus numărul de corpuri cu o stare anterioară necunoscută.
3) Numărul substanțelor incluse în programele de monitorizare ale statelor membre a crescut, de asemenea[17], iar unele standarde de calitate au devenit mai stricte de la raportul anterior.

Diferențele dintre abordările naționale în ceea ce privește desemnarea și monitorizarea poluanților care nu sunt de interes pentru întreaga UE, ci doar pentru unele locuri (cunoscute sub denumirea de „poluanți specifici bazinelor hidrografice”) pot avea un impact puternic asupra evaluării stării. Unele țări monitorizează mult mai mulți poluanți decât altele, pe lângă setul comun de poluanți.

[14] Formatul pentru raportarea electronică și orientările privind raportarea au fost elaborate în comun de statele membre, părțile interesate și Comisie, ca parte a unui proces colaborativ denumit „strategia comună de punere în aplicare”.

[15] În cazul Italiei, al Germaniei și al Belgiei, analiza s-a bazat pe raportarea electronică parțial completă, completată de datele din documentele PDF transmise pentru unele PMBH-uri. Întrucât Danemarca, Finlanda, Ungaria, Luxemburg, Polonia, Slovacia și Suedia fie nu au transmis datele pe cale electronică, fie le-au transmis la o dată mult mai târzie după transmiterea documentelor PDF, analiza în ceea ce le privește s-a bazat doar (sau în cea mai mare parte) pe documentele PDF.

[16] https://water.europa.eu/freshwater.

[17] Unele state membre nu au monitorizat și utilizat, pentru evaluarea stării, numai cele 12 substanțe prioritare noi adăugate în 2013 (deși data de conformitate este abia 22 decembrie 2027), ci și substanțe care figurau între cele 33 de substanțe prioritare inițiale, dar nu fuseseră incluse anterior, deși ar fi trebuit să fie.

4. CARE ESTE STAREA APELOR UE?

Evaluarea din prezentul raport a celui de al treilea set de PMBH-uri acoperă 20 de state membre, ceea ce reprezintă aproximativ 90 % din corpurile de apă de suprafață ale UE (râuri, lacuri și ape de tranziție și de coastă) și un procent similar din corpurile de apă subterane ale UE (sau aproximativ 97 000 de corpuri de apă de suprafață și 15 000 de corpuri de apă subterane).

Informații suplimentare privind starea corpurilor de apă din Europa sunt furnizate în Raportul din 2024 privind starea apelor europene elaborat de AEM[18] și publicat la 15 octombrie 2024. Ar trebui remarcat, totuși, faptul că raportul AEM acoperă un subset de state membre puțin mai mic (19 state membre ale UE) și diferit, deoarece se bazează numai pe datele electronice transmise către WISE.

Nivelul de cunoștințe al statelor membre cu privire la starea corpurilor de apă este mai bun. S-au înregistrat ameliorări semnificative ale acoperirii geografice a sistemelor de monitorizare în majoritatea statelor membre și ale numărului de elemente biologice și chimice acoperite în ceea ce privește calitatea apei. În plus, numărul substanțelor prioritare[19] monitorizate de statele membre a sporit[20], iar standardele de calitate au devenit, în unele cazuri, mai stricte de la ultimul raport. Fără îndoială, există încă lacune în ceea ce privește monitorizarea anumitor substanțe în unele state membre[21], în timp ce diferențele dintre metodologiile pe care statele membre le aplică atunci când monitorizează substanțele prioritare pot face ca rezultatele să nu fie întotdeauna comparabile. Aceasta înseamnă că statele membre cunosc mult mai multe despre caracteristicile și starea corpurilor lor de apă. Probleme care erau cândva necunoscute sau nedetectate sunt acum descoperite și uneori indică o stare deteriorată a apelor[22]. Cu toate acestea, la peste două decenii de la intrarea în vigoare a DCA, 3 dintre cele 20 de state membre evaluate au încă marea majoritate a corpurilor de apă de suprafață într-o „stare chimică necunoscută”. Acestea sunt Lituania (94,6 % din apele de suprafață cu stare necunoscută), Danemarca (92,5 %) și Estonia (82,7 %).

În același timp, evaluarea arată în mod clar că, deși DCA prevede unele elemente comune pentru monitorizare, există diferențe mari între **practicile statelor membre, frecvența controalelor și parametrii** măsurați. Aceasta este o provocare majoră în ceea ce privește comparabilitatea evaluării stării.

---

[18] Raportul AEM 7/2024, *Europe's state of water 2024. The need for improved water resilience* (Starea apelor în Europa 2024. Nevoia de îmbunătățire a rezilienței în domeniul apei) (https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/europes-state-of-water-2024).

[19] Substanțele care prezintă un risc semnificativ pentru mediul acvatic sau prin intermediul acestuia, enumerate în Directiva privind standardele de calitate a mediului, astfel cum a fost modificată în 2013, și în Directiva privind apele subterane.

[20] Unele state membre nu au monitorizat și utilizat, pentru evaluarea stării, doar cele 12 substanțe prioritare noi adăugate în 2013 (deși data de conformitate este abia 22 decembrie 2027), ci au monitorizat și utilizat și substanțe care figurau între cele 33 de substanțe prioritare inițiale, dar care nu fuseseră incluse anterior, deși ar fi trebuit să fie.

[21] Substanțele omise cel mai mult sunt parafinele clorurate cu catenă scurtă. Printre alte substanțe neincluse în toate programele de monitorizare s-au numărat diuronul, quinoxifenul și tributilstaniul. Feedbackul din PMBH-uri a indicat că principalul motiv pentru care aceste substanțe au fost omise a fost legat de provocările tehnice din cadrul analizei sau de lipsa standardelor disponibile pentru finalizarea analizei.

[22] Monitorizarea prezenței poluării la nivelul sedimentelor și al speciilor vii pentru evaluarea tendințelor pe termen lung continuă să fie variată în interiorul statelor membre și de la un stat membru la altul și în mare măsură incompletă.

Pe lângă aceste diferențe și în pofida progreselor înregistrate, **există în continuare lacune majore în monitorizarea stării ecologice**, atât în ceea ce privește acoperirea spațială, cât și încrederea în evaluare. O observație la fel de revelatoare este că statele membre, în loc să monitorizeze în mod empiric parametrii, utilizează foarte adesea opinia unui expert sau extrapolarea la grupuri de corpuri de apă supuse unor presiuni similare.

Ape de suprafață: care este starea lor ecologică sau potențialul lor ecologic?

Comisia concluzionează că, pe baza datelor provenite în principal din perioada 2016-2021, raportate în al treilea set de PMBH-uri pentru perioada 2022-2027, 39,5 % din corpurile de apă de suprafață din Europa par să se afle într-o stare ecologică bună sau să aibă un potențial ecologic bun[23]. Această cifră este aproximativ identică (39,1 %) cu cea raportată de aceleași țări în cel de al doilea set de PMBH-uri pentru perioada 2016-2021, care a utilizat în principal date din perioada 2009-2015[24]. Acest lucru este în concordanță cu constatările din directivele privind nitrații, care arată că, la nivelul UE, 36 % din râuri, 32 % din lacuri, 31 % din apele de coastă, 32 % din apele de tranziție și 81 % din apele marine au fost raportate ca fiind eutrofe[25].

Figura 1 – Modificarea evaluării stării ecologice a corpurilor de apă de suprafață din UE din primul, al doilea și al treilea set de PMBH-uri (Sursa: extragere de date din WISE Freshwater și în format PDF)

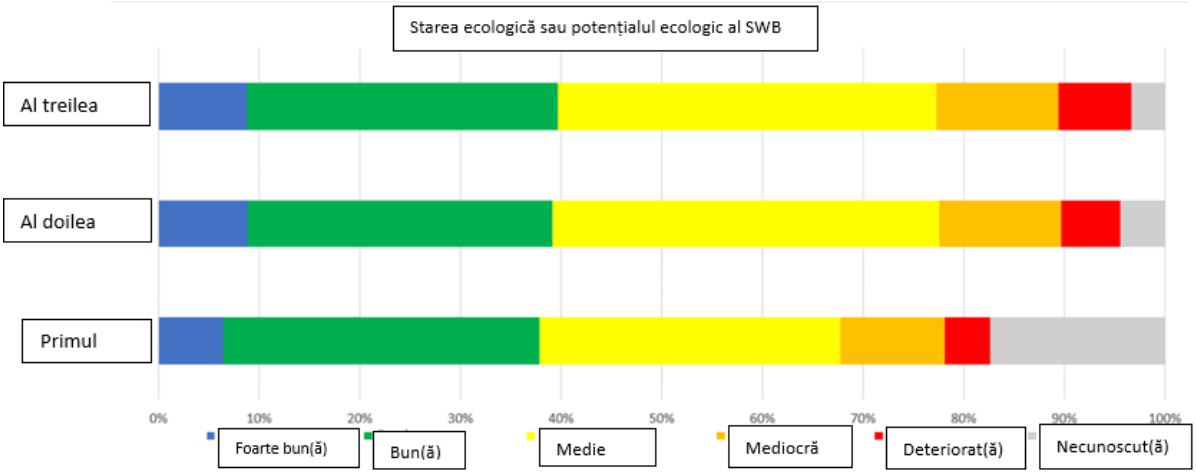

Deși în unele state membre au fost observate unele îmbunătățiri limitate, alte state membre au raportat fie nicio îmbunătățire, fie o reducere semnificativă a procentului de corpuri de apă de suprafață cu o stare ecologică bună sau foarte bună sau cu un potențial ecologic bun sau foarte bun. Reducerea semnificativă a numărului de corpuri de apă cu o stare ecologică bună sau cu un potențial ecologic bun a fost raportată de Polonia (-22,9 %), Lituania (-15,5 %), Slovacia (-14,9 %), Cehia (-13,3 %), Croația (-9,1 %) și Estonia (-7,6 %). Această reducere se poate explica în mare parte printr-o mai bună cunoaștere și o mai bună înțelegere a stării corpurilor lor de apă în comparație cu ciclul precedent.

[23] Un potențial ecologic bun este obiectivul care trebuie atins de un corp de apă puternic modificat sau de un corp de apă artificial.
[24] Date extrase din WISE Freshwater (https://water.europa.eu/freshwater).
[25] A se vedea Raportul Comisiei Europene cu privire la punerea în aplicare a Directivei privind nitrații din 2021, p. 5, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC1000.

În pofida îmbunătățirii generale limitate a procentului de corpuri de apă în stare ecologică bună sau foarte bună, este încurajator de remarcat faptul că, în comparație cu cele două cicluri anterioare ale PMBH (2009-2015 și 2016-2021), s-a înregistrat o îmbunătățire a anumitor parametri de calitate biologici și chimici. Acest lucru poate reflecta efectele pozitive ale punerii în aplicare a măsurilor anterioare. În special, recentul raport privind starea apelor din 2024 elaborat de AEM[26] arată că situația fitoplanctonului, a florei bentonice și a nevertebratelor s-a îmbunătățit în lacuri și că există îmbunătățiri vizibile în ceea ce privește nevertebratele bentonice din râuri și apele de tranziție. Cu toate acestea, deși sunt demne de remarcat, aceste îmbunătățiri parțiale nu sunt suficiente pentru a îmbunătăți starea generală a corpurilor de apă și pentru a reduce riscurile asociate pentru sănătate și mediu. În plus, aceste îmbunătățiri tind să fie trecute cu vederea, deoarece DCA aplică o abordare bazată pe principiul „*one out, all out*" (cea mai defavorabilă situație stabilește starea calității), care implică faptul că un corp de apă poate atinge o stare bună numai dacă toate elementele calitative biologice și chimice sunt evaluate ca fiind cel puțin „bune".

Aceste îmbunătățiri parțiale și trecute cu vederea pot explica, cel puțin parțial, motivul pentru care evaluarea stării ecologice din cel de al treilea set de PMBH-uri (care acoperă perioada 2022-2027) arată o îmbunătățire generală limitată în comparație cu raportul anterior de evaluare a celui de al doilea set de PMBH-uri (care acoperă perioada 2016-2021). Această lipsă a progreselor poate fi cauzată, de asemenea, pe lângă creșterea menționată mai sus a cunoștințelor și a acurateței, unei posibile creșteri a presiunilor determinante, măsurilor inadecvate și progreselor insuficiente în punerea în aplicare a măsurilor planificate.

În acest context, nu este surprinzător faptul că majoritatea statelor membre au indicat că nu se așteaptă să atingă o stare ecologică bună sau un potențial ecologic bun pentru toate corpurile lor de apă până în 2027.

Statele membre au înregistrat progrese semnificative în ceea ce privește stabilirea condițiilor de referință[27] pentru diferite tipuri de apă. Aceste condiții sunt esențiale pentru a stabili valori de referință și pentru a măsura impactul activităților umane asupra elementelor biologice, fizico-chimice și hidromorfologice. În plus, s-au înregistrat progrese substanțiale la nivelul UE datorită exercițiului de intercalibrare[28], care armonizează clasificările naționale ale stării ecologice bune. Cu toate acestea, există încă un **decalaj în materie de armonizare la nivelul UE**, ceea ce împiedică compararea evaluării stării generale.

Ape de suprafață: care este starea lor chimică?

Atingerea unei stări chimice bune este un indicator pentru trecerea la **reducerea la zero a poluării**. La fel ca în ciclul de raportare precedent, există o diferență foarte mare între apele de suprafață și apele subterane, acestea din urmă fiind adesea mai bine protejate.

Informațiile furnizate în cel de al treilea set de PMBH-uri arată că, în 2021, doar 26,8 % din corpurile de apă de suprafață se aflau într-o stare chimică bună, comparativ cu 33,5 % în 2015. Acest lucru pare să indice o deteriorare semnificativă.

[26] https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/europes-state-of-water-2024.
[27] DCA definește condițiile de referință pentru un sistem ecologic ca fiind condițiile care prevalează în absența sau aproape absența perturbării cauzate de om.
[28] JO L, 2024/721, 8.3.2024: http://data.europa.eu/eli/dec/2024/721/oj.

Deși ponderea apelor de suprafață în stare bună a rămas stabilă sau s-a îmbunătățit ușor în unele state membre în comparație cu 2015, aceasta a scăzut și, în unele cazuri, a scăzut semnificativ în altele. Acest din urmă caz este valabil, de exemplu, în Lituania (-98,7 %), Finlanda (-49,5 %), Polonia (-34,2 %), Cehia (-29,9 %), Țările de Jos (-29,8 %), Slovacia (-26,3 %), Croația (-11,4 %) și Letonia (-10,6 %).

Această deteriorare poate fi cauzată în mare măsură de îmbunătățirea monitorizării și de o mai bună cunoaștere a substanțelor „persistente, bioacumulative și toxice omniprezente" (substanțe PBT omniprezente), de schimbări majore în delimitarea corpurilor de apă și de standarde mai stricte pentru unele substanțe.

În ceea ce privește **apele de suprafață**, lipsa semnificativă a conformității este cauzată în mare parte de substanțele PBT omniprezente. Cei mai obișnuiți dintre acești compuși sunt **mercurul** și **hidrocarburile aromatice policiclice** (HAP). Aceștia sunt deja prezenți în cantități mari din cauza poluării istorice și a unei poluări noi care continuă să pătrundă în mediul acvatic prin emisiile atmosferice provenite din arderea combustibililor fosili și a altor combustibili. Un alt grup major de substanțe PBT omniprezente sunt **difenileterii polibromurați** (PBDE), care sunt utilizați intens în vopsele, materiale plastice, umplutură din spumă pentru mobilier, textile, materiale de construcții și procese industriale. Acești „suspecți obișnuiți" au un efect dominant deosebit asupra clasificării stării chimice, deoarece mediul are o capacitate limitată de a se autopurifica împotriva acestor poluanți foarte frecvenți și persistenți. Fără acești compuși PBT omniprezenți, 81 % din corpurile de apă de suprafață ar fi atins o stare chimică bună, ceea ce reprezintă aproximativ același procent ca în ciclul de raportare precedent.

Celelalte substanțe care cauzează depășirea standardelor de calitate a mediului și incapacitatea de a atinge o stare chimică bună variază de la un stat membru la altul. Cu toate acestea, **metalele** (de exemplu, plumbul, cadmiul, nichelul, care sunt legate, de regulă, de deșeurile miniere, apele uzate urbane și industriale și scurgerile de apă urbane), **biocidele** și **pesticidele** (tributilstaniu, clorpirifos) și **unii poluanți organici persistenți** (de exemplu, hexaclorbenzen) continuă să se afle în fruntea listei substanțelor care conduc la eșec, chiar dacă utilizarea unora dintre aceste substanțe a fost interzisă de mulți ani.

Ar trebui remarcat faptul că substanțele PBT omniprezente continuă să fie responsabile și pentru neîndeplinirea obiectivului privind starea ecologică bună în ceea ce privește contaminarea în temeiul DCSMM pentru 80 % din zona maritimă[29].

[29] Raport al Comisiei, Primul raport prospectiv și de monitorizare privind reducerea la zero a poluării „Căi către un aer, o apă și un sol mai curate pentru Europa" [COM(2022) 674 final, 8.12.2022].

Figura 2 – Modificarea evaluării stării chimice a corpurilor de apă de suprafață din UE din primul, al doilea și al treilea set de PMBH-uri (toate substanțele, inclusiv substanțele PBT omniprezente) (Sursa: extragere de date din WISE Freshwater și în format PDF)

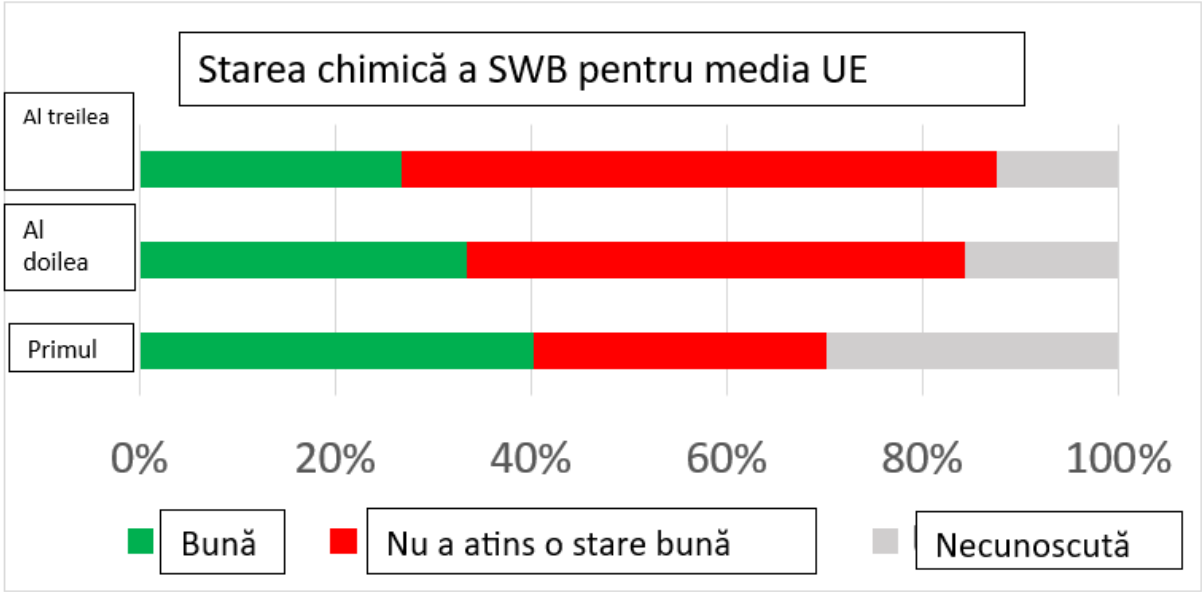

Figura 3 – Modificarea evaluării stării chimice a corpurilor de apă de suprafață din UE din al doilea și al treilea set de PMBH-uri (fără substanțele PBT omniprezente) (Sursa: extragere de date din WISE Freshwater și în format PDF)

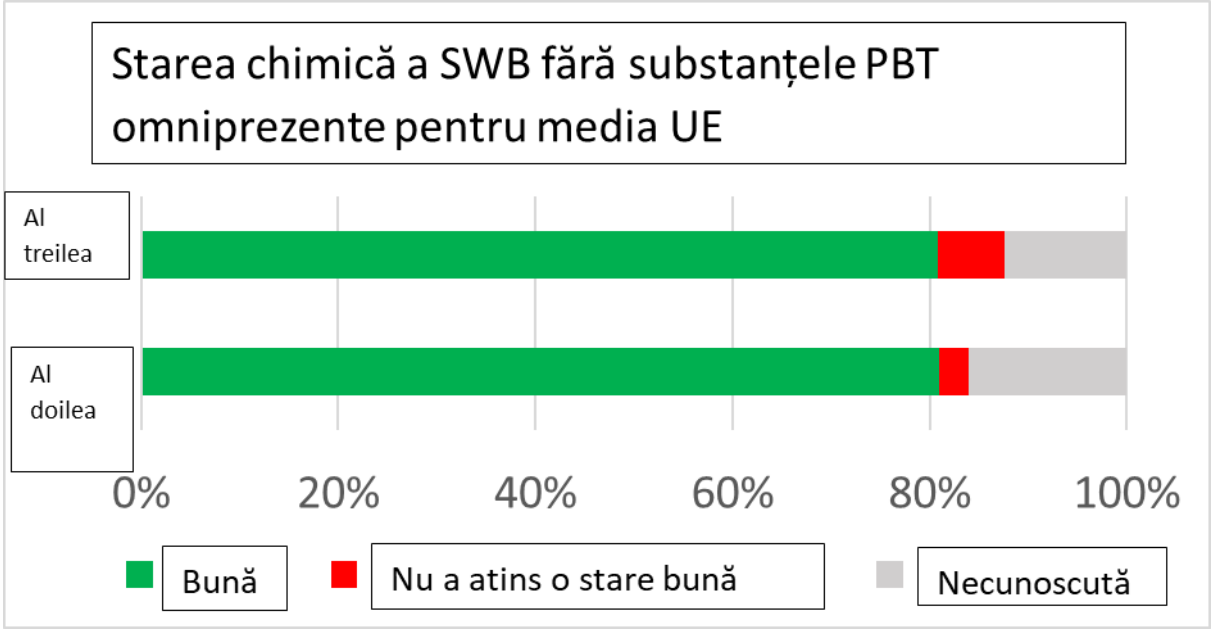

Corpuri de apă subterane: care este starea lor chimică?

În ceea ce privește **corpurile de apă subterane**, în 2021, pe baza informațiilor furnizate în cel de al treilea set de PMBH-uri, 86 % din corpurile de apă subterane se aflau într-o stare chimică bună. Aceasta reprezintă o ușoară îmbunătățire în comparație cu 82,2 % pentru același subset de țări în 2015.

Poluanții cel mai frecvent raportați care conduc la o stare chimică mediocră sunt **nitrații**[30]. Aceștia provin în principal din agricultura intensivă și din creșterea animalelor prin utilizarea necorespunzătoare sau excesivă a îngrășămintelor și a gunoiului de grajd lichid/dejecțiilor animaliere, toate conținând azot și fosfor. Acest lucru este valabil pentru 17 din cele 20 de state membre. Numai Estonia, Letonia și Lituania nu raportează nitrații ca fiind cauza insuficienței stării chimice în apele lor subterane. **Pesticidele** și metaboliții acestora sunt responsabili pentru incapacitatea de a atinge o stare chimică bună în nouă state membre (Austria, Belgia, Cehia, Danemarca, Estonia, Franța, Luxemburg, Țările de Jos și Spania). **Fosfatul** și **amoniul**, care, de asemenea, provin în principal din agricultura intensivă și din creșterea animalelor, conduc, de asemenea, la o stare chimică mediocră, cu un impact deosebit în țări precum Slovacia și Cehia.

Printre alte substanțe menționate ca ducând la un procent mai mic de corpuri de apă subterane cu o stare chimică mediocră (și anume mai puțin de 10 % potrivit unor state membre) se numără poluanții care apar în mod natural, cum ar fi clorura, sulfatul, potasiul, fierul și

[30] Potrivit AEM, concentrația medie de nitrați în corpurile de apă subterane din UE nu s-a modificat semnificativ din 2021 (AEM, 2023).

carbonul organic total. Solvenții industriali, HAP, metil terț-butil eterul (MTBE – utilizat în principal ca aditiv de carburant) și agenții tensioactivi anionici (utilizați frecvent în săpunuri și detergenți) sunt mai puțin menționați ca fiind cauza stării mediocre (dar au fost raportați de Finlanda, Franța, Italia și Letonia).

Figura 4 – Modificarea evaluării stării chimice a corpurilor de apă subterane din UE din primul, al doilea și al treilea set de PMBH-uri (Sursa: extragere de date din WISE Freshwater și în format PDF)

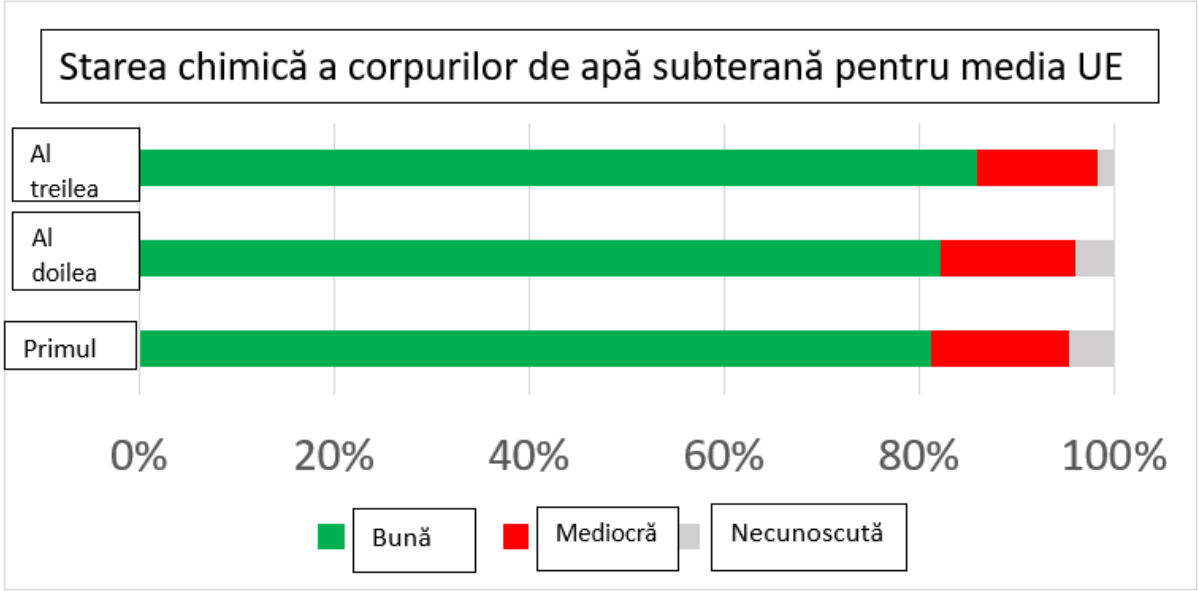

Starea cantitativă a corpurilor de apă subterane – au acestea suficientă apă?

Comparând starea cantitativă a apelor subterane din același set de state membre, este încurajator să se observe o ușoară îmbunătățire: 95 % din corpurile de apă subterane au fost raportate ca având o stare bună în perioada 2016-2021, față de 92,4 % în perioada 2009-2015. Datele raportate arată că realimentarea corpurilor de apă subterane, o mare parte din rezervele UE, pare să fie asigurată în cea mai mare parte. Deși acest lucru poate indica faptul că schimbările climatice nu au afectat (încă) apele subterane ale UE, trebuie subliniat faptul că nu toate statele membre iau în considerare în mod adecvat nevoile ecosistemelor dependente de apele subterane și că această imagine realizată în 2021 nu surprinde impactul anilor următori, care au fost cei mai secetoși din acest secol.

Figura 5 – Modificarea evaluării stării cantitative a corpurilor de apă subterane din UE din primul, al doilea și al treilea set de PMBH-uri (Sursa: extragere de date din WISE Freshwater și în format PDF)

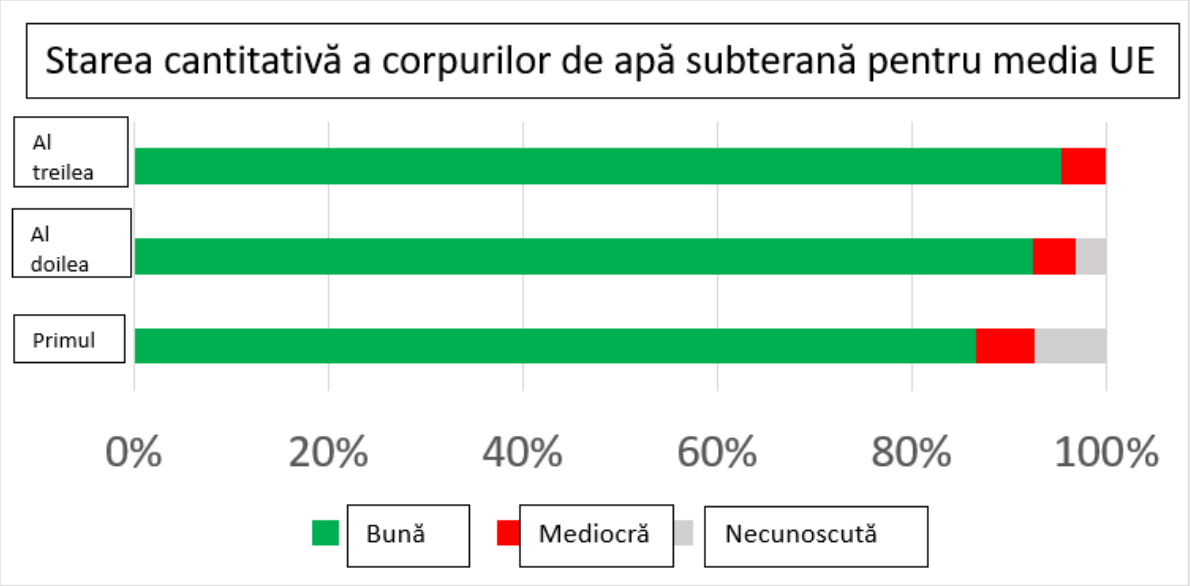

Cu toate acestea, există diferențe geografice semnificative între cele 20 de state membre vizate de prezentul raport (a se vedea figura 6).

Figura 6 – Prezentare generală a stării cantitative a corpurilor de apă subterane, pe state membre, în 2021

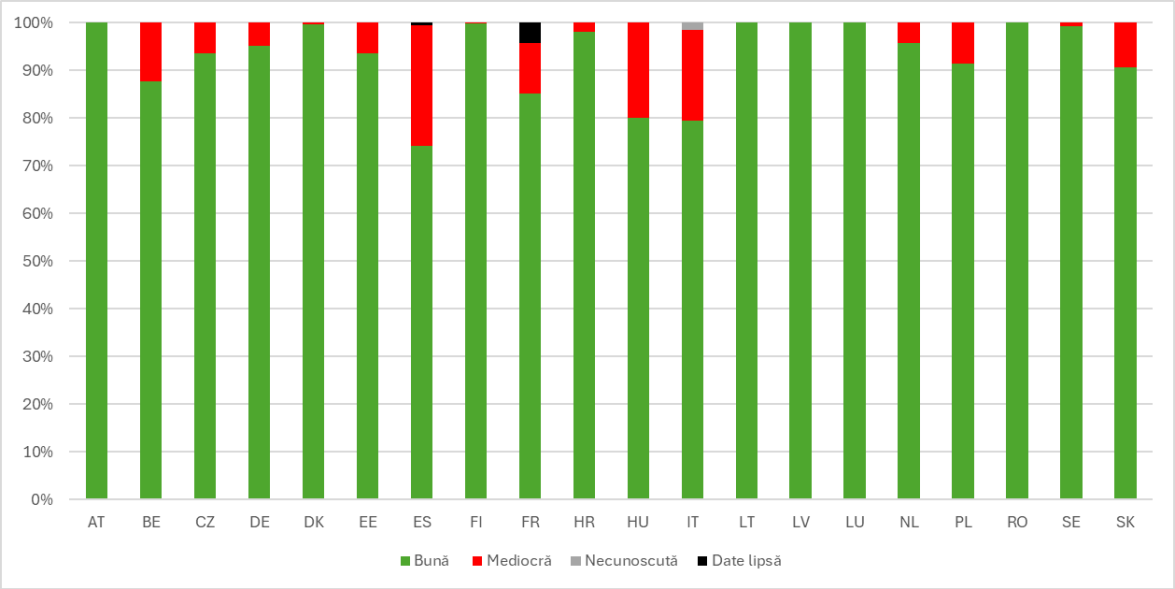

În 84 % din cazurile identificate, corpurile de apă subterane nu au obținut o stare cantitativă bună, deoarece se captează mai multă apă din acvifer decât capacitatea lor naturală de a se realimenta. Alte motive pentru neobținerea unei stări cantitative bune sunt intruziunea salină (25 %), impactul asupra ecosistemelor acvatice conectate la corpurile de apă subterane (20 %) și ecosistemele terestre dependente (9 %).

Aproape toate statele membre raportoare[31] au efectuat o **evaluare a echilibrului hidrologic**[32] pentru cel de al treilea set de PMBH-uri, majoritatea evaluând și tendințele pe termen lung. Cu toate acestea, contrar dispozițiilor Directivei privind apele subterane, atunci când evaluează starea cantitativă a corpurilor de apă subterane, statele membre nu iau întotdeauna în considerare nevoile **ecosistemelor acvatice asociate apelor subterane** și ale **ecosistemelor terestre dependente de apele subterane**. Aceasta este o lacună majoră, deoarece activitățile umane care modifică nivelurile apelor subterane pot afecta în mod semnificativ starea corpurilor de apă de suprafață sau pot cauza daune ecosistemelor prețioase, cum ar fi zonele umede.

Pe parcursul ultimelor trei cicluri de punere în aplicare, statele membre au raportat că o mare parte din apele subterane se află într-o stare cantitativă bună. Totuși, această raportare contrastează cu creșterea deficitului de apă în întreaga UE și cu dependența crescută observată de corpurile de apă subterane ca sursă de aprovizionare pentru serviciile publice și irigații, ceea ce duce la creșterea captărilor[33]. Acest lucru subliniază faptul că este important ca statele membre să aplice mai bine metodologiile convenite pentru a evalua starea cantitativă prin luarea în considerare în mod corespunzător a variațiilor sezoniere și a impactului accelerat al schimbărilor climatice, bazându-se în același timp mai puțin pe tendințele istorice și luând pe deplin în considerare rolul apelor subterane în susținerea râurilor și a ecosistemelor. O evaluare care se bazează numai pe nivelurile apelor subterane este insuficientă[34]. Situația indică, de asemenea, astfel cum sugerează AEM, că ar putea fi necesară revizuirea metodologiilor existente.

În mod semnificativ, mai multe state membre se așteaptă ca situația să se înrăutățească, deoarece estimează că numărul corpurilor de apă subterane expuse riscului de a nu obține o stare cantitativă bună până în 2027 va crește în unele cazuri destul de substanțial (a se vedea figura 7 de mai jos).

[31] Cu excepția Luxemburgului, unde exercițiul este în curs.
[32] Un echilibru hidrologic este cantitatea de apă disponibilă pentru alocare, calculată ca intrările minus ieșirile dintr-un anumit bazin hidrografic sau sub-bazin hidrografic.
[33] Potrivit AEM, ponderea apelor subterane în totalul captărilor de apă a crescut de la 19 % în 2000 la 23 % în 2019.
[34] A se vedea nota de orientare nr. 18 privind strategia comună de punere în aplicare.

Figura 7 – Procentul de corpuri de apă subterane pe care statele membre le raportează ca fiind expuse riscului de a nu obține o stare cantitativă bună până în 2027 (numai țările cu raportare electronică)

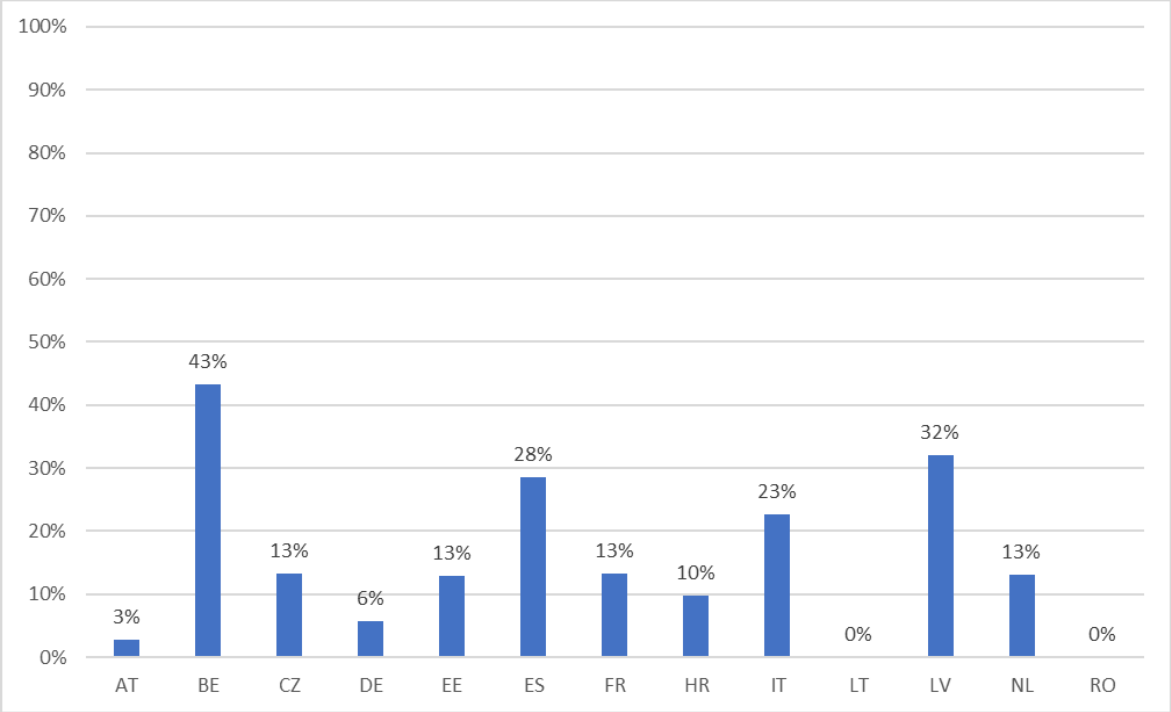

- **Caseta 1: De ce este UE încă departe de a atinge obiectivele DCA?**
- De-a lungul anilor, punerea în aplicare a DCA a îmbunătățit treptat cunoașterea și înțelegerea stării râurilor, a lacurilor, a apelor de tranziție, a apelor de coastă și a apelor subterane din UE. Această îmbunătățire a cunoștințelor explică parțial unele dintre tendințele prezentate mai sus.
- Cu toate acestea, după cum a fost bine documentat în Verificarea adecvării Directivei-cadru privind apa din 2019[35], numeroși factori au jucat și continuă să joace un rol în împiedicarea punerii în aplicare eficace a Directivei-cadru privind apa și au contribuit la progresul general lent de la începutul acesteia. Acești factori includ:

  - identificarea tardivă sau subestimarea presiunilor, precum și a eforturilor necesare pentru a crea un cadru de guvernanță adaptat condițiilor specifice din statele membre;
  - o reducere insuficientă a presiunilor globale asupra corpurilor de apă, în special legate de poluarea difuză (spre deosebire de succesul relativ obținut în combaterea poluării din surse punctiforme) și de degradarea habitatelor (pentru care ar fi foarte necesare măsuri de refacere pentru a elimina presiunile din trecut, inclusiv schimbările hidromorfologice și poluarea istorică);
  - introducerea lentă a unor măsuri de politică eficace, întrucât programele de măsuri ale statelor membre se bazează adesea insuficient pe analiza presiunilor și a impactului și există tendința de a se baza pe soluții tehnologice simple, care abordează poluarea din surse punctiforme, dar care lasă alte surse de poluare în mare parte nevizate;

[35] SWD(2019) 439 final, p. 116.

- coerența limitată între politicile relevante, întrucât starea bună a corpurilor de apă depinde, de asemenea, în mod esențial, de integrarea obiectivelor privind apa în alte domenii de politică precum agricultura, energia și transporturile;
- spre deosebire de alte activități economice, nu se acordă prioritate măsurilor de obținere a unei stări bune a apelor;
- o dependență predominantă de măsurile de bază[36], în locul măsurilor suplimentare puse în aplicare la o scară suficientă pentru a atinge obiectivele DCA;
- timpul necesar pentru ca natura să răspundă măsurilor înainte de obținerea rezultatelor preconizate;
- impactul tot mai resimțit al schimbărilor climatice (și anume creșterea temperaturii apei);
- lipsa de finanțare și constrângerile în ceea ce privește capacitatea administrativă.

5. ASPECTE LEGATE DE GUVERNANȚĂ ȘI ASPECTE TRANSVERSALE

O guvernanță adecvată este esențială pentru buna funcționare a sistemelor complexe de gestionare a apei în statele membre, care se bazează pe implicarea mai multor niveluri administrative diferite și a părților afectate. Toate statele membre și-au desemnat **autoritățile competente** pentru fiecare district hidrografic. Aceste districte implică adesea mai multe autorități cu responsabilități în ceea ce privește diferite aspecte ale PMBH-urilor. În mod similar, toate statele membre au desemnat autorități competente pentru Directiva privind inundațiile (DI). Acestea pot fi diferite de cele desemnate în temeiul DCA și, în anumite state membre, unitățile de gestionare identificate în conformitate cu DI nu sunt aceleași cu districtele hidrografice.

Astfel cum se prevede în DI, multe state membre indică faptul că PMRI-urile și PMBH-urile au fost elaborate într-un mod coordonat și uneori simultan[37]. Marea majoritate a statelor membre au efectuat o consultare comună cu privire la PMBH-urile lor și PMRI-uri[38], iar câteva dintre acestea au integrat cele două planuri într-un singur plan. Situația în rândul statelor membre este în mod clar mai inegală în ceea ce privește programul de măsuri prevăzut în DCSMM. Doar câteva state membre prezintă dovezi ale unei coordonări clare în elaborarea programelor de măsuri prevăzute în DCA și DCSMM în ceea ce privește procesul, conținutul și coerența ca răspuns la aceleași presiuni. Dovezi similare ale unei coordonări reduse rezultă din raportarea paralelă în temeiul DCSMM cu privire la al doilea program de măsuri[39]. Prin urmare, acesta este un domeniu în care statele membre trebuie să își intensifice eforturile pentru a pune în aplicare o **abordare de la sursă la mare**.

Mecanismele de coordonare, deși instituite în ansamblu, par, în principal, insuficiente pentru a asigura existența unor sinergii complete și a unei coerențe adecvate între diferitele niveluri de guvernare (de exemplu, abordări insuficient armonizate pentru punerea în aplicare a DCA la nivel subnațional). Coordonarea cu alte politici sectoriale (de exemplu, agricultura, energia)

[36] În special, Directiva privind epurarea apelor uzate urbane și Directiva privind nitrații, care apar ca „măsuri de bază” în programele de măsuri prevăzute de DCA.
[37] În ansamblu, 15 din cele 21 de state membre au furnizat în PMRI-urile lor dovezi solide potrivit cărora s-a asigurat coordonarea cu DCA, în timp ce celelalte 6 au furnizat cel puțin unele dovezi.
[38] În ceea ce privește consultările comune cu privire la proiectele de PMRI și de PMBH, 15 state membre au raportat că le-au efectuat, în comparație cu 13 state membre din ciclul precedent.
[39] Raportul Comisiei către Consiliu și Parlamentul European privind evaluarea de către Comisie a programelor de măsuri ale statelor membre actualizate în temeiul articolului 17 din Directiva 2008/56/CE, COM(2025) 3, și documentul de lucru aferent al serviciilor Comisiei, SWD(2025) 1.

este, de asemenea, insuficientă, în special în ceea ce privește măsurile necesare pentru a face față celor mai semnificative presiuni. În pofida faptului că punerea în aplicare și asigurarea respectării corespunzătoare a DCA și a altor acte legislative din domeniul mediului țin de responsabilitatea autorităților competente în domeniul mediului, este esențial să se asigure o integrare mai eficace a obiectivelor DCA în politicile sectoriale și în instrumentele de finanțare (cum ar fi PAC). Acest lucru implică alinierea intervențiilor sprijinite de PAC la măsurile prevăzute în PMBH-uri.

Majoritatea statelor membre au depus eforturi notabile pentru a stimula **participarea publicului și implicarea activă a părților interesate** în elaborarea PMBH-urilor și a PMRI-urilor lor, utilizând o varietate de canale și de mecanisme de consultare. În general, o gamă largă de părți interesate au fost implicate în majoritatea statelor membre. Cu toate acestea, multe planuri nu explică modul în care au fost adoptate contribuțiile primite și dacă persoanele consultate au fost informate cu privire la modul în care au fost luate în considerare opiniile lor. O astfel de comunicare transparentă ar spori asumarea colectivă a planurilor.

Presiuni

Cele mai semnificative presiuni asupra corpurilor de apă de suprafață[40] în toate statele membre raportoare sunt: **poluarea cauzată de depunerile atmosferice** (care afectează 59 % din corpurile de apă), **schimbările hidromorfologice** (57 %) care rezultă din drenarea și irigarea pentru agricultură, energia hidroelectrică, protecția împotriva inundațiilor, navigația sau aprovizionarea cu apă potabilă și **poluarea cauzată de agricultură** (32 %). Alte presiuni principale din întreaga UE sunt **evacuările de ape uzate urbane** (14 %), **evacuările care nu sunt conectate la sistemul de canalizare** (9 %) și **captarea** (9 %) în scopuri multiple. Alte presiuni identificate cel mai frecvent în PMBH-uri sunt poluarea cauzată de **scurgerile de apă urbane** (8 %), **deversările de ape pluviale** (5 %) și **deversările provenite de la instalațiile industriale** (6 %). Ar trebui remarcat faptul că același corp de apă poate fi supus unor presiuni multiple, astfel încât totalul nu ajunge la 100 %.

Din păcate, 13 % din corpurile de apă ale UE continuă să fie afectate și de presiuni antropice neidentificate, astfel încât mai este loc pentru sporirea cunoștințelor în acest domeniu. Nu s-au identificat presiuni semnificative în doar 10 % din corpurile de apă raportate.

Presiunea exercitată de **speciile alogene invazive –** de interes atât la nivelul UE[41], cât și la nivel național – asupra ecosistemelor marine și de apă dulce din Europa este în creștere, după cum o demonstrează o serie de rapoarte[42]. În pofida impactului direct pe care aceste specii îl pot avea asupra obținerii unei stări ecologice bune, această presiune pare a fi subestimată și este identificată doar în 2,2 % din corpurile de apă raportate. Informațiile privind speciile alogene invazive și măsurile luate pentru soluționarea problemei lipsesc foarte adesea sau nu sunt foarte detaliate în PMBH-uri.

[40] Pe baza datelor WISE Freshwater care acoperă 18 din cele 20 de state membre pentru care datele sunt disponibile în format electronic începând din iunie 2024.
[41] Astfel cum sunt enumerate în Regulamentul (UE) nr. 1143/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 22 octombrie 2014 privind prevenirea și gestionarea introducerii și răspândirii speciilor alogene invazive.
[42] De exemplu, numărul speciilor alogene invazive de apă dulce a crescut de șapte ori în ultimii 100 de ani, potrivit Cid, N. și Cardoso, A. C., 2013, *European freshwater alien species, „Global Freshwater Biodiversity Atlas”* (Specii alogene europene de apă dulce. Atlasul global al biodiversității apelor dulci).

Deși 71 % din **corpurile de apă subterane** din UE sunt raportate ca nefiind supuse niciunei presiuni semnificative, aproape 30 % dintre acestea sunt afectate de o serie de presiuni. Aceasta include în special **poluarea agricolă difuză** (de exemplu, pesticidele și îngrășămintele), care afectează 59 % din corpurile de apă subterane afectate, **captarea pentru aprovizionarea publică cu apă** (25 %), **captarea pentru agricultură** (22 %), **utilizarea industrială** (12 %) și **alte scopuri** (12 %). Poluarea difuză din alte surse, în special **scurgerile de apă urbane** (16 %) și **deversările care nu sunt conectate la rețeaua de canalizare** (6 %), exercită, de asemenea, presiuni majore, la fel ca și poluarea cauzată de **siturile industriale contaminate sau abandonate** (17 %) și **poluarea istorică** (13 %).

Programe de măsuri

Imaginea este nuanțată în ceea ce privește analiza programelor de măsuri pe care statele membre sunt obligate să le elaboreze pentru a preveni sau a limita aceste presiuni.

Un număr considerabil de măsuri anunțate în cel de al doilea set de PMBH-uri nu au fost puse în aplicare. Ca și în trecut, finanțarea insuficientă a măsurilor a fost identificată ca fiind cel mai important obstacol (86 %), urmată de întârzieri neașteptate (81 %), de lipsa unor mecanisme naționale adecvate, cum ar fi reglementările naționale și alte măsuri încă neadoptate (70 %), precum și de probleme de guvernanță (57 %). Dificultățile legate de achiziționarea terenurilor necesare pentru punerea în aplicare a anumitor măsuri reprezintă, de asemenea, o provocare majoră.

Al treilea program de măsuri prezentat în PMBH-urile pentru perioada 2022-2027 arată că statele membre continuă să aibă abordări diferite în ceea ce privește conceperea și raportarea lor. Programele de măsuri conțin adesea un set destul de lung de măsuri, dar nu par să prezinte mai multe elemente-cheie. În special, nu există o evaluare clară a lacunei care trebuie remediată pentru a atinge o stare bună. De asemenea, nu există suficiente informații cu privire la prioritizarea măsurilor pe baza analizei necesare cost-eficacitate. Adesea lipsesc costurile și finanțarea măsurilor planificate. Întrucât statele membre susțin adesea că se confruntă cu dificultăți de finanțare, aceasta sugerează că resursele necesare pentru punerea în aplicare a programelor de măsuri nu sunt întotdeauna asigurate în avans. Acest lucru slăbește eficacitatea programelor de măsuri.

6. ABORDAREA TRIPLEI CRIZE PLANETARE

6.1. CĂTRE REDUCEREA LA ZERO A POLUĂRII RÂURILOR, LACURILOR, APELOR DE COASTĂ ȘI APELOR SUBTERANE

6.1.1 Ce măsuri se iau pentru a combate poluarea cauzată de agricultură?

Poluarea difuză cauzată de **agricultură** este una dintre principalele presiuni ale poluării asupra corpurilor de apă din UE identificate de toate statele membre raportoare în aproape toate districtele hidrografice și afectează atât corpurile de apă de suprafață, cât și corpurile de apă subterane. Această situație este cauzată în principal de practicile nesustenabile de gestionare a terenurilor și de utilizarea excesivă și necorespunzătoare, pe de o parte, a îngrășămintelor și gunoiului de grajd lichid/dejecțiilor animaliere care conțin azot, ducând la prezența nitraților în apă și, pe de altă parte, a pesticidelor și a altor substanțe periculoase. Astfel cum se prevede în secțiunea 2 de mai sus, nitrații reprezintă cel mai mare poluant din corpurile de apă subterane și cauzează, de asemenea, eutrofizarea corpurilor de apă de

suprafață. Acest lucru este în concordanță cu constatările privind încărcările cu nutrienți din regiunile marine ale UE, care arată că, în cazul tuturor regiunilor, cu excepția Mării Negre, cea mai mare sursă de azot din mare provine din agricultură[43]. O imagine mai nuanțată se observă în cazul fosforului, unde cel mai mare contribuitor pentru aproape toate regiunile marine este reprezentat de apele uzate, agricultura fiind al doilea ca importanță.

Deși s-au observat îmbunătățiri considerabile în comparație cu anii 1990 și majoritatea statelor membre și a fermierilor au depus eforturi semnificative pentru a reduce pierderile de nutrienți din ape, datele privind calitatea apei dulci arată că rezultatele au stagnat. Acest lucru indică faptul că, pentru a relansa o tendință descendentă a concentrațiilor de nutrienți, sunt necesare măsuri mai radicale, care ar putea fi dificil de adoptat din punct de vedere politic. Măsurile actuale nu sunt încă suficiente pentru a atinge obiectivele Directivei privind nitrații și ale DCA, la aproape 35 și, respectiv, 25 de ani de la adoptarea lor. Acest lucru se poate observa și în mediul marin, în special în Marea Baltică, regiunea marină cu cea mai mare proporție de ape de coastă în care condițiile nutrienților reprezintă o problemă (58 %). Eutrofizarea este prezentă și în sudul Mării Nordului, de-a lungul coastei de nord-vest a Franței și în apropierea gurilor de vărsare a fluviilor în Marea Mediterană. În același timp, în Marea Baltică și în Marea Neagră se observă zone întinse cu un nivel redus de oxigen, a căror apariție este cauzată de eutrofizare, de condițiile naturale și de temperaturile mai ridicate ale apei din cauza impactului schimbărilor climatice.

Această stagnare poate fi explicată prin faptul că în majoritatea statelor membre s-au înregistrat progrese limitate în ceea ce privește elaborarea de **evaluări cantitative ale lacunelor** ca bază pentru a determina modul de reducere a încărcării cu **nutrienți** și **pesticide**. Comisia a formulat această recomandare în cursul ciclului precedent, dar puține state membre au prezentat reducerile încărcării cu nutrienți și chiar mai puține state membre au raportat că au efectuat evaluări ale eficacității măsurilor luate până în prezent.

În același timp, o tendință clară și încurajatoare este **creșterea constantă a ponderii terenurilor agricole destinate agriculturii ecologice în UE**, ceea ce duce, de obicei, la niveluri mai scăzute de poluare cu nutrienți și pesticide. Cu toate acestea, ritmul adoptării variază de la un stat membru la altul, de la aproape 30 % din producția agricolă totală în Austria la mai puțin de 1 % în Malta (a se vedea figura 8 de mai jos).

[43] Raportul privind punerea în aplicare a Directivei-cadru „Strategia pentru mediul marin" (europa.eu).

Figura 8 – Ponderea suprafeței agricole utilizate totale destinată agriculturii ecologice în 2022, pe state membre (Sursa: EUROSTAT, 2024)[44]

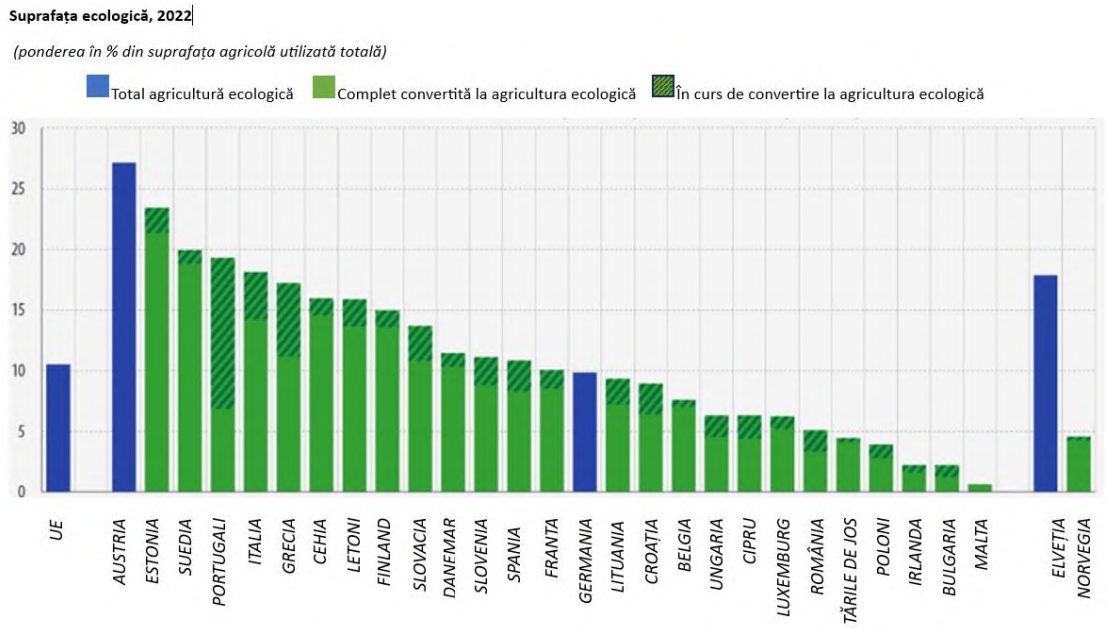

De obicei, sunt în vigoare măsuri de bază, dar nu toate statele membre evaluează dacă măsurile planificate vor fi suficiente pentru a obține treptat o stare bună. În cazul în care au fost efectuate evaluări ale lacunelor, statele membre raportează că măsurile „nu vor elimina pe deplin" lacuna necesară pentru a reduce poluarea cu nutrienți și pesticide până în 2027. Acest lucru este în concordanță cu constatările anterioare ale Comisiei, inclusiv în temeiul Directivei privind nitrații.

În plus, măsurile obligatorii se limitează la cele prevăzute în legislația UE relevantă[45] și la cerințele aplicabile (ecocondiționalitate și ecologizare) din cadrul politicii agricole comune (PAC) 2014-2022.

Multe state membre par să impună restricții privind utilizarea pesticidelor, în principal atunci când este necesar să se îmbunătățească starea corpurilor de apă utilizate pentru captarea apei potabile. Astfel de cerințe obligatorii pentru fermieri care decurg din punerea în aplicare a Directivei-cadru privind apa pot fi sprijinite de PAC în cadrul așa-numitelor plăți DCA, dar acest instrument rămâne insuficient utilizat[46].

[44] *EU organic farming: 16,9 million hectares in 2022* - Eurostat (europa.eu) (Agricultura ecologică a UE: 16,9 milioane de hectare în 2022).

[45] În special, Directiva privind nitrații, Regulamentul privind introducerea pe piață a produselor fitosanitare [Regulamentul (CE) nr. 1107/2009], Directiva privind utilizarea durabilă (2009/128/CE).

[46] Patru state membre (Austria, Danemarca, Luxemburg și Spania) au sprijinit aceste plăți în cadrul programelor de dezvoltare rurală (2014-2022), iar cinci state membre au inclus astfel de plăți în planurile lor strategice PAC pentru perioada 2023-2027 (Austria, Danemarca, Italia, Luxemburg și Spania). Aceste plăți s-au axat în principal pe restricții/interdicții privind fertilizarea și utilizarea pesticidelor în zonele de protecție a apei potabile, precum și pe măsuri de reducere a azotului în bazinele hidrografice de coastă în cazul DK.

Au fost instituite mai multe măsuri voluntare, adesea sprijinite prin PAC, în special prin angajamente în materie de agromediu și climă[47] și prin alte măsuri relevante incluse în programele de dezvoltare rurală (2014-2022) elaborate de statele membre. Totuși, aceste măsuri, împreună cu măsurile de bază puse în aplicare, nu au fost suficiente pentru a reduce presiunile exercitate de nitrați și pesticide. Acest lucru ar fi putut fi cauzat de o serie de factori, inclusiv limitările intrinseci ale conceperii măsurilor voluntare în cauză, faptul că măsurile nu au fost programate suficient de statele membre, adoptarea limitată de către fermieri sau adoptarea limitată în zonele cele mai afectate.

Pe baza informațiilor transmise, măsurile agricole anunțate în cadrul celui de al doilea set de PMBH-uri nu au fost puse în aplicare în totalitate, conform planificării. Printre provocările raportate se numără finanțarea insuficientă și întârzierile.

În ceea ce privește PAC 2023-2027, se poate preconiza o contribuție sporită la combaterea poluării cu nitrați și pesticide[48]. Aceasta include standarde de condiționalitate[49] sporite, cum ar fi cerințe consolidate de gestionare a solului (de exemplu, rotația/diversificarea culturilor, zone tampon) și o nouă cerință legată de controalele privind sursele difuze de poluare cu fosfați. Instrumentele disponibile în cadrul finanțării pentru dezvoltare rurală[50] (angajamentele în materie de agromediu și climă, inclusiv agricultura ecologică, sprijin pentru investiții, plăți în temeiul DCA, formare/consiliere, inovare și cooperare) continuă să fie disponibile și au fost completate cu eco-scheme care sprijină practicile favorabile mediului/climei. Statele membre trebuie să aloce acestor scheme cel puțin 25 % din finanțarea FEGA[51]. Sprijinul din partea eco-schemelor și a angajamentelor în materie de agromediu și climă acoperă, printre altele, îmbunătățirea gestionării nutrienților[52] și utilizarea durabilă a pesticidelor[53].

Niciun stat membru nu utilizează **praguri pentru concentrațiile de nutrienți** pentru a evalua starea ecologică bună a apelor de suprafață și doar unele state membre stabilesc **reducerea necesară a încărcării** în amonte în bazinul hidrografic relevant. Astfel cum s-a subliniat mai sus, acest lucru are un impact și asupra realizării obiectivelor stabilite în Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin”, deoarece, pe baza datelor raportate de statele membre în temeiul articolului 8 din DCSMM în 2018, 87 % din zona maritimă nu a atins obiectivul privind starea ecologică bună în ceea ce privește eutrofizarea.

---

[47] Plăți pentru angajamente multianuale pentru practici agricole favorabile mediului și climei care depășesc nivelul de referință al cerințelor obligatorii.

[48] A se vedea „*Mapping and analysis of CAP strategic plans*” (Cartografierea și analiza planurilor strategice PAC) (2023-2027) (file:///C:/Users/faltech/Downloads/mapping%20and%20analysis%20of%20cap%20strategic%20plans-KF0323354ENN%20(3).pdf).

[49] Condiționalitatea stabilește o legătură între primirea integrală a sprijinului PAC și respectarea de către fermieri și alți beneficiari a standardelor de bază privind mediul, schimbările climatice, sănătatea publică, sănătatea plantelor și bunăstarea animalelor. Standardele de bază cuprind cerințele legale în materie de gestionare (SMR) și standardele privind bunele condiții agricole și de mediu ale terenurilor (standardele GAEC).

[50] Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR), a se vedea Regulamentul (UE) nr. 1305/2013.

[51] A se vedea articolul 97 alineatele (1) și (2) din Regulamentul 2021/2115.

[52] Se preconizează că 15,2 % din suprafața agricolă a UE va beneficia de sprijin pentru practicile agricole de îmbunătățire a gestionării nutrienților.

[53] Se preconizează că 27 % din suprafața agricolă a UE va fi acoperită de angajamente care conduc la o utilizare durabilă a pesticidelor, în vederea reducerii riscurilor și a impactului pesticidelor, cum ar fi scurgerile de pesticide.

6.1.2 Ce măsuri se iau pentru a combate poluarea din alte sectoare?

Poluarea cauzată de sectoare precum **așezările urbane, industria sau energia** reprezintă, de asemenea, o amenințare pentru mediul acvatic și pentru sănătatea umană prin intermediul mediului.

În general, sunt în vigoare măsuri de bază pentru combaterea poluării cauzate de aceste sectoare. Printre acestea se numără sistemele de autorizare și de acordare de permise pentru controlul evacuărilor din surse punctiforme ale apelor uzate, registrele evacuărilor de ape uzate, interzicerea sau restricționarea tuturor evacuărilor directe în apele subterane și/sau măsuri specifice pentru eliminarea sau reducerea poluării cu substanțe prioritare și alte substanțe.

În majoritatea cazurilor, au fost puse în aplicare măsuri specifice de gestionare a poluanților care împiedică obținerea unei stări chimice sau ecologice bune a corpurilor de apă. Printre aceste măsuri se numără eforturile de a reduce sau de a stopa eliberarea în apă a anumitor poluanți și reabilitarea siturilor contaminate, abordând problema poluării istorice a sedimentelor, a apelor subterane și a solului. Cu toate acestea, nu toate planurile naționale de gestionare a bazinelor hidrografice oferă același nivel de detaliere în ceea ce privește corelarea explicită a substanțelor individuale cu măsuri specifice de combatere a poluării. Sunt necesare mai multe progrese în acest sens și în ceea ce privește elaborarea unei analize a lacunelor care să stea la baza conceperii măsurilor.

Toate statele membre au raportat **inventarele emisiilor, evacuările și pierderile** de substanțe nocive. Cu toate acestea, există diferențe mari între statele membre și în interiorul acestora, atât în ceea ce privește acoperirea substanțelor toxice relevante, cât și în ceea ce privește caracterul complet al acestora. Primele 10 substanțe pentru care au fost întocmite cel mai frecvent inventare ale emisiilor sunt mercurul, benzo(a)pirenul, fluorantenul, benzo(g,h,i)perilenul (HAP), nichelul, plumbul și cadmiul (metale grele) și nonilfenolul (agenți tensioactivi neionici), acidul perfluoroctan sulfonic (PFOS, un tip de PFAS) și cationul tributilstanic (un biocid foarte toxic).

Majoritatea statelor membre au raportat măsuri de bază legate de construirea sau modernizarea stațiilor de epurare a apelor uzate, recunoscând că sunt necesare eforturi suplimentare pentru a respecta Directiva privind epurarea apelor uzate urbane (DEAUU). În prezent, 82 % din apele uzate urbane ale UE sunt colectate și epurate în conformitate cu standardele UE.

Punerea în aplicare a Directivei revizuite privind epurarea apelor uzate urbane va reduce și mai mult poluarea cauzată de apele uzate urbane. Aceasta include noi norme privind deversările de ape pluviale și scurgerile de apă urbane, care vor ajuta statele membre să remedieze mai eficient aceste presiuni care nu fuseseră acoperite de legislația UE.

Deși DCA nu acoperă poluarea cu deșeuri, inclusiv cu materiale plastice, acesta este un domeniu-cheie în care trebuie create sinergii cu DCSMM, deoarece o cantitate foarte mare de plastic din mare provine din râuri. Evaluarea programelor de măsuri în temeiul DCSMM arată că statele membre au luat multe măsuri pentru a aborda principalele surse de deșeuri, începând cu activitățile legate de canalizarea din zonele urbane și alte surse terestre (de exemplu, industria, agricultura). Acest lucru a dus la o reducere estimată cu 29 % a **deșeurilor**

de pe plajă între 2015 și 2021 în toate bazinele maritime ale UE. De asemenea, este probabil ca aceste măsuri să fi avut un impact pozitiv asupra râurilor, lacurilor și apelor de coastă.

Având în vedere presiunea semnificativă pe care depunerile atmosferice continuă să o exercite asupra sănătății corpurilor de apă, acțiunea la sursă pentru reducerea emisiilor de poluanți, inclusiv a substanțelor persistente, bioacumulative și toxice (PBT) omniprezente rezultate din utilizarea combustibililor fosili, prin abordarea integrată a poluării în diferite componente ale mediului promovată în Planul de acțiune privind reducerea la zero a poluării, rămâne o prioritate pentru atingerea obiectivelor DCA. În acest sens, se preconizează că standardele mai stricte adoptate în temeiul recent revizuitei Directive privind calitatea aerului înconjurător, al Directivei revizuite privind emisiile industriale, al punerii în aplicare eficace a Regulamentului privind mercurul și al eforturilor de ansamblu de decarbonizare ale UE vor avea un impact pozitiv asupra reducerii emisiilor anumitor substanțe individuale care pătrund în mediul acvatic prin intermediul emisiilor atmosferice.

6.2 REFACEREA RÂURILOR, A LACURILOR, A APELOR DE COASTĂ ȘI A APELOR SUBTERANE

6.2.1 Modificări ale caracteristicilor fizice și ale debitului natural al corpurilor de apă – care este nivelul de intervenție umană în sistemul hidrologic?

Timp de sute de ani, activitățile umane au schimbat fizic forma râurilor, lacurilor, estuarelor și apelor de coastă din UE prin eliminarea caracteristicilor naturale, prin introducerea de infrastructuri de beton (și anume corpuri de apă puternic modificate) și prin crearea de canale și rezervoare noi (și anume corpuri de apă artificiale). Toate acestea au condus la crearea unor sisteme hidrologice noi, dar nenaturale.

PMBH-urile prezintă diferențe foarte mari între statele membre în ceea ce privește gradul de intervenție umană în mediile lor acvatice naturale. Cu cât intervenția umană este mai intensă, cu atât se modifică mai mult caracteristicile corpurilor de apă, unele devenind complet artificiale. Proporția acestor **corpuri de apă puternic modificate** și a acestor **corpuri de apă artificiale** a crescut ușor în acest ciclu de raportare: 12,4 % dintre acestea au fost desemnate ca fiind puternic modificate, iar 4,4 % ca fiind artificiale[54] în cele 20 de state membre luate în considerare în cadrul analizei, comparativ cu 11,9 % și 4,1 % în ciclul de raportare precedent.

Figura 9 de mai jos prezintă nivelul foarte ridicat de intervenție umană în unele state membre (Țările de Jos, Ungaria, Germania și Belgia) și starea naturală bine conservată în altele (cum ar fi Finlanda și Suedia).

[54] Cu toate acestea, există încă trei state membre pentru care desemnarea fie nu este încă finalizată (Croația, Slovacia), fie este în curs de revizuire (Suedia).

Figura 9 – Procentul de corpuri de apă de suprafață care au fost desemnate ca fiind puternic modificate sau artificiale în cel de al treilea set de PMBH-uri, pe state membre

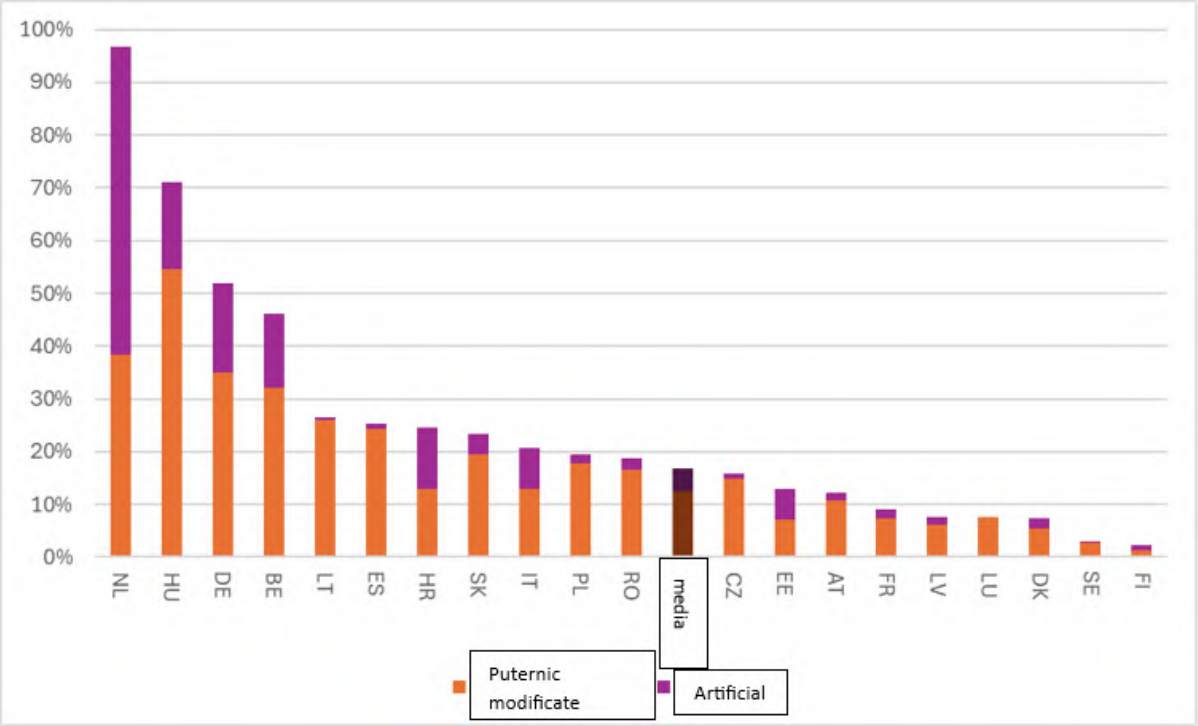

Trei state membre (Austria, Croația, Slovacia) au raportat o creștere semnificativă a ponderii lor de corpuri de apă puternic modificate și de corpuri de apă artificiale, ceea ce pare să fie rezultatul unei reclasificări a anumitor corpuri de apă și, într-o mai mică măsură, al unor noi modificări. De asemenea, se așteaptă ca Suedia să își mărească în mod semnificativ ponderea proprie ca urmare a unei noi metodologii.

Principalele utilizări ale apei care au declanșat un grad ridicat de intervenție umană și care au condus la clasificarea corpurilor de apă ca fiind puternic modificate sunt: (i) protecția împotriva inundațiilor (37 %); (ii) agricultură (drenarea solurilor 23 %, irigații 15 %); (iii) energie hidroelectrică (21 %); (iv) aprovizionarea cu apă potabilă (11 %) și (v) alte proiecte de dezvoltare urbană (10 %).

Având în vedere caracteristicile lor modificate, nu este necesar ca aceste corpuri de apă să obțină o stare ecologică bună, ci doar un potențial ecologic bun, care trebuie definit de statul membru în conformitate cu cerințele din anexa V la DCA.

Este încurajator să se constate că au existat îmbunătățiri metodologice pentru a determina elementele care ar constitui potențialul ecologic bun, conform cerințelor DCA. Cu toate acestea, statele membre continuă să definească potențialul ecologic bun în mod diferit și să utilizeze ipoteze și criterii diferite în evaluările lor. În plus, unele state membre nu au definit potențialul ecologic bun pentru toate corpurile de apă puternic modificate, ceea ce le lasă fără obiective clare de atins.

Pe baza informațiilor disponibile în WISE pentru cele 16 state membre[55] care reușiseră să raporteze în format electronic până la momentul finalizării prezentului raport, doar 16,8 % din corpurile de apă puternic modificate și corpurile de apă artificiale au atins potențialul ecologic bun. Totuși, acest lucru ascunde diferențe considerabile între statele membre (proporția corpurilor de apă relevante care ating potențialul ecologic bun variind de la zero în Belgia și Țările de Jos la aproximativ jumătate în Spania și România).

6.2.2 Zone protejate

Există diferite motive pentru care anumite corpuri de apă sunt protejate prin lege. Pentru corpurile de apă de suprafață, au fost desemnate zone protejate în temeiul Directivelor privind apa potabilă, apa pentru scăldat, habitatele, păsările și nitrații, precum și pentru protecția speciilor acvatice cu importanță economică (și anume acvacultura). În acest ciclu de raportare, majoritatea statelor membre au raportat un număr mai mare de corpuri de apă asociate zonelor protejate desemnate în temeiul altor acte legislative ale UE și, astfel cum prevede DCA, au instituit un **registru** actualizat **al zonelor protejate**.

O evoluție în foarte mare măsură pozitivă este reprezentată de faptul că, cu puține excepții, se pare că există o **monitorizare mai bună a acestor zone –** probabil legată de îmbunătățirile generale ale monitorizării în temeiul DCA.

Este posibil ca corpurile de apă asociate zonelor protejate să trebuiască să atingă obiective mai stricte sau specifice de gestionare a apei, în comparație cu obiectivele privind starea bună stabilite de DCA. Scopul este de a asigura respectarea legislației relevante care vizează protejarea ecosistemelor specifice, a speciilor, a apei potabile și a apei pentru scăldat. Acest lucru poate implica adoptarea unor măsuri suplimentare.

Astfel cum se prevede în directivele privind natura, statele membre au stabilit în principal obiective specifice pentru **zonele de protecție a habitatelor și speciilor (situri Natura 2000)**, deși, în unele cazuri, se desfășoară o serie de activități pentru a determina nevoile exacte. În unele cazuri, statele membre au stabilit, de asemenea, obiective și măsuri suplimentare pentru **zonele sensibile** în temeiul DEAUU, pentru **apele pentru scăldat** și pentru **zonele de protecție a apei potabile,** deși obiectivele sau măsurile sunt adesea raportate în termeni oarecum generali[56]. Unele state membre care au un interes comercial în producția de crustacee și moluște (sau mai rar de pești de apă dulce) au desemnat **zone protejate pentru speciile acvatice cu importanță economică[57]**. În ceea ce privește zonele de crustacee și moluște, unele state membre (Croația, Țările de Jos și România) au stabilit aceleași obiective ca cele din directivele privind crustaceele și moluștele, care au fost abrogate între timp[58]. Unul dintre statele membre (Franța) aplică standarde microbiologice diferite în

[55] Astfel cum sunt disponibile până la 31 mai 2024.

[56] În ceea ce privește zonele de protecție a habitatelor și speciilor, unele state membre au raportat măsuri, în timp ce altele au făcut trimitere în mod clar la planurile de gestionare în temeiul directivelor relevante (Păsări și Habitate). În unele cazuri, pentru aceste zone protejate, se presupune că atingerea unei stări bune prevăzute de DCA este suficientă pentru a îndeplini obiectivele suplimentare.

[57] Acestea sunt Croația, Franța, Italia, Țările de Jos, Polonia, România și Spania pentru crustacee și moluște și Croația, Italia și Letonia pentru peștii de apă dulce.

[58] Fosta Directivă 2006/44/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind calitatea apelor dulci care necesită protecție sau îmbunătățiri în vederea întreținerii vieții piscicole și fosta Directivă 2006/113/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 decembrie 2006 privind calitatea apelor conchilicole, a căror valabilitate s-a încheiat în 2013. În conformitate cu DCA, nivelul de protecție prevăzut de aceste directive

comparație cu directivele abrogate pentru toate aceste zone. În același timp, Italia și Spania aplică aceleași standarde în unele zone și standarde diferite în alte zone. În cazul Poloniei, informațiile privind standardele sunt neclare.

În cazul în care au fost stabilite obiective suplimentare, acestea au fost realizate în principal pentru zonele de protecție a apei potabile și zonele desemnate pentru crustacee și moluște și pentru apele pentru scăldat, în timp ce doar o mică parte din obiectivele stabilite pentru siturile Natura 2000 au fost realizate.

Din păcate, în aproape toate statele membre, desemnarea de zone protejate nu pare să aducă îmbunătățirile preconizate în ceea ce privește starea generală a corpurilor de apă. Dimpotrivă, astfel cum se arată în figura 10 de mai jos, datele arată o **creștere a numărului corpurilor de apă asociate zonelor protejate aflate într-o stare deteriorată** în comparație cu ciclul precedent. Această creștere ar putea fi parțial legată de reducerea semnificativă a numărului de zone cu o stare necunoscută. Cu toate acestea, creșterea confirmă, de asemenea, progresele limitate înregistrate în punerea în aplicare a directivelor privind natura în comparație cu perioada 2013-2018 evaluată în raportul din 2020 privind starea naturii. Acest raport a arătat că doar 17 % din habitatele din fluvii, lacuri, habitatele aluvionare și cele riverane protejate se aflau într-o stare de conservare bună și că marea majoritate a speciilor de pești și de amfibieni protejate se aflau într-o stare de conservare mediocră sau deteriorată (80 % și, respectiv, 60 % din populație)[59]. Acest lucru sugerează că denumirea de „zonă protejată” nu reușește încă să asigure o mai bună gestionare a apei necesară pentru a proteja apele de suprafață și apele subterane din aceste zone.

Figura 10 – Starea corpurilor de apă din zonele protejate, pe baza datelor din al doilea și al treilea set de PMBH-uri (Sursa: A treia raportare electronică a PMBH)

abrogate ar trebui menținut prin includerea zonelor, desemnate în temeiul directivelor anterioare privind peștii și crustaceele, ca zone protejate în temeiul DCA.

[59] Starea naturii în UE – Rezultatele raportării în temeiul directivelor privind natura 2013-2018; https://www.eea.europa.eu/publications/state-of-nature-in-the-eu-2020.

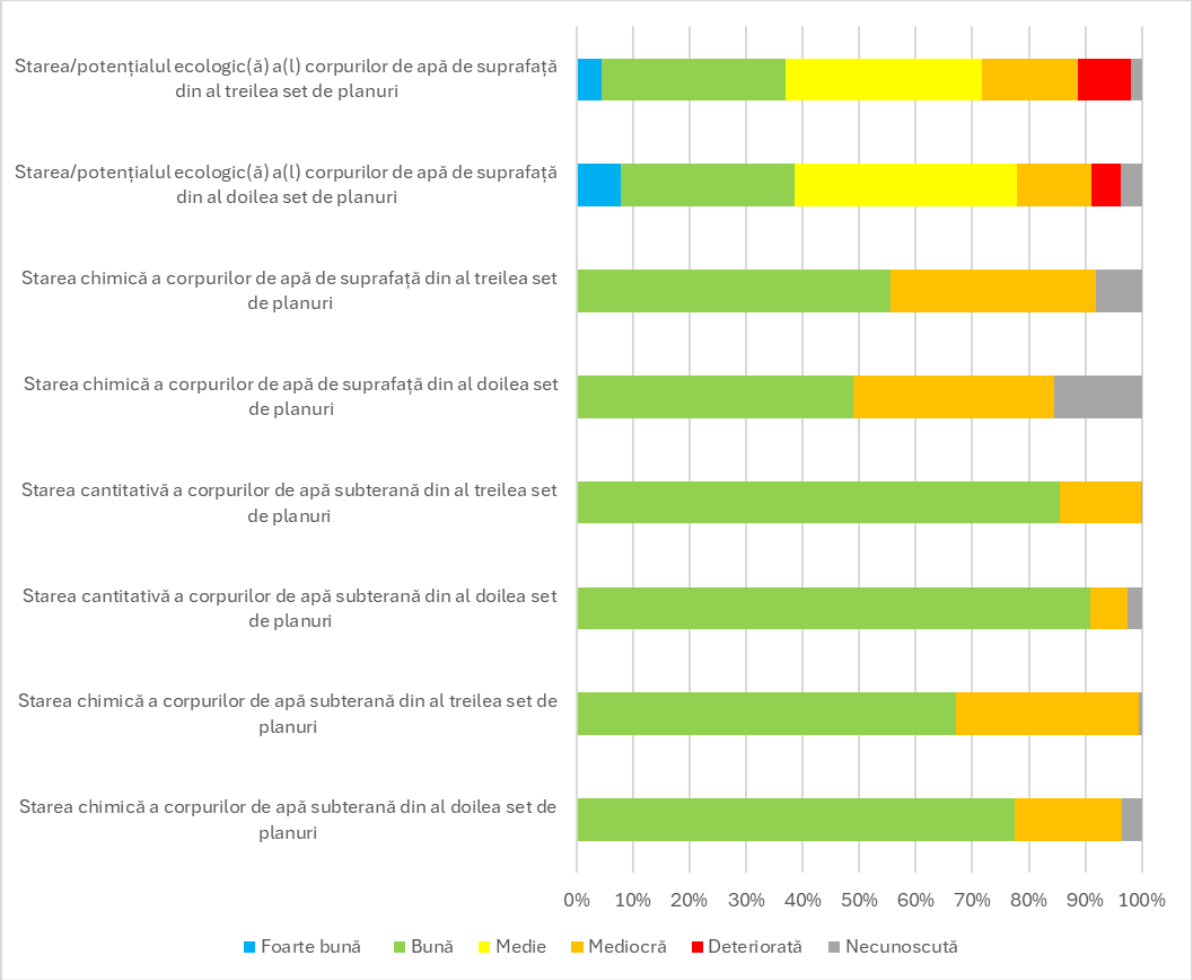

6.2.3 Ce măsuri se iau pentru a reduce presiunile hidromorfologice și pentru a reface natura?

Modificările fizice și hidrologice sunt raportate ca fiind o presiune semnificativă în aproape toate districtele hidrografice. Printre sectoarele care generează această presiune semnificativă se numără agricultura (atât irigarea, cât și drenarea), energia hidroelectrică, protecția împotriva inundațiilor, navigația și aprovizionarea cu apă potabilă.

Toate statele membre au raportat măsuri care vizează reducerea impactului negativ asupra mediului cauzat de **presiunile hidromorfologice** prin îmbunătățirea regimului de curgere, restabilirea continuității râurilor și asigurarea respectării debitelor ecologice. Printre acestea se numără construirea de pasaje pentru pești, demolarea barierelor vechi și depășite, refacerea râurilor prin îmbunătățirea zonelor riverane și a zonelor inundabile și readucerea malurilor râurilor la starea lor naturală. De exemplu, pe baza unui raport recent al Dam Removal Europe[60] – o coaliție de organizații neguvernamentale – 487 de bariere au fost eliminate în 15 țări europene în 2023, în creștere cu 50 % față de numărul record din 2022. Franța pare să fie deschizătoarea de drumuri, urmată de Spania, Suedia, Danemarca și Estonia. Aceste

[60] New Report:*Dam Removal Movement Breaks Barriers and Records* (Mișcarea de eliminare a barajelor doboară bariere și recorduri) – Dam Removal Europe. Datele au fost furnizate de ministere, municipalități, agenții din domeniul apei, trusturi fluviale, ONG-uri, oameni de știință, cercetători și practicieni în domeniul restaurării râurilor.

măsuri pot contribui la 25 000 km de râuri cu curgere liberă, obiectivul pentru 2030 stabilit în cadrul Strategiei UE privind biodiversitatea și al Legii privind refacerea naturii, recent adoptată[61]. Cu toate acestea, fragmentarea râurilor și degradarea habitatelor și speciilor acvatice și dependente de apă protejate din UE, în special a zonelor umede și a zonelor inundabile, rămân o provocare majoră.

Deși nu toate barierele din râuri au legătură cu producția de energie hidroelectrică, centralele hidroelectrice continuă să reprezinte o presiune semnificativă asupra stării ecologice în mai multe state membre din cauza perturbării continuității râurilor, cu efecte majore asupra migrației peștilor, a mortalității peștilor și a modificărilor debitelor hidrologice și ale mișcărilor sedimentelor. Modernizarea centralelor hidroelectrice existente, inclusiv prin soluții reciproc avantajoase care pot contribui la atingerea obiectivelor DCA, ar trebui, în general, să aibă prioritate față de centralele hidroelectrice noi. Ar trebui depuse eforturi suplimentare pentru a se asigura că operațiunile acestor centrale sunt mai durabile și mai adaptate la evoluția condițiilor hidrologice legate de accelerarea impactului schimbărilor climatice. Acest lucru include revizuirea periodică a permiselor, inclusiv măsuri de atenuare pentru a reduce impactul operațiunilor centralelor hidroelectrice.

Numai câteva state membre (Austria, Belgia, Franța, Letonia, Luxemburg, Polonia, România) raportează că acordă prioritate în mod specific **soluțiilor bazate pe natură** față de alte măsuri.

Determinarea și punerea în aplicare a **debitelor ecologice**[62] minime sunt esențiale pentru protejarea stării ecologice a corpurilor de apă de suprafață. Cu toate acestea, este o sursă de profundă îngrijorare faptul că această activitate progresează lent în multe state membre. În plus, în pofida orientărilor de la nivelul UE, există o lipsă de coerență în ceea ce privește modul în care sunt definite debitele ecologice. Cu câteva excepții, în majoritatea statelor membre, definiția debitelor ecologice este încă în curs de elaborare, iar punerea lor efectivă în aplicare pe teren progresează lent și adesea numai pentru unele corpuri de apă. Respectarea debitelor ecologice pare să fie legată în mod clar doar de acordarea și revizuirea autorizațiilor de captare a apei în unele cazuri.

6.2.4 Ce măsuri iau statele membre pentru a reduce captările și a combate deficitul de apă?

Este important să se facă diferența între secetă (un nivel mai scăzut al precipitațiilor) și deficitul de apă (un dezechilibru sistemic mai pronunțat între apa disponibilă și cerere). Deficitul de apă este perceput ca o problemă tot mai mare în majoritatea statelor membre, captările excesive fiind raportate ca responsabile pentru incapacitatea de a obține o stare cantitativă sau ecologică bună a unei părți semnificative a corpurilor de apă[63].

---

[61] JO L, 2024/1991, 29.7.2024.

[62] În sensul DCA, un debit ecologic este „un regim hidrologic compatibil cu realizarea obiectivelor de mediu în corpurile de apă de suprafață naturale, astfel cum se menționează la articolul 4 alineatul (1)". Cu alte cuvinte, el este „cantitatea de apă necesară pentru ca ecosistemul acvatic să continue să se dezvolte și să furnizeze serviciile pe care ne bazăm".

[63] Dintre cele 13 țări pentru care informațiile sunt disponibile datorită raportării electronice, se raportează că activitățile de captare a apei sunt responsabile pentru incapacitatea de a obține o stare cantitativă sau ecologică bună în Spania (25 %), Ungaria (20 %), Italia (19 %), Franța (11 %) și Belgia (11 %) în ceea ce privește apele

Există **diferențe semnificative în ceea ce privește utilizarea apei** între diferitele regiuni ale UE. În 2019[64], la nivelul UE, captarea pentru răcire în producția de energie electrică a avut cea mai mare contribuție la captarea anuală totală a apei (32 %), urmată de captarea pentru agricultură (28 %), aprovizionarea publică cu apă (20 %), industria prelucrătoare (13 %) și răcirea în industria prelucrătoare (5 %), iar mineritul, extracția pietrei și construcțiile au reprezentat fiecare doar 1 % din captarea totală. Cu toate acestea, agricultura, inclusiv activitățile de creștere a animalelor, este cel mai mare consumator net[65], cu 59 % din consumul de apă al UE în 2019[66], deoarece cea mai mare parte a apei captate este fie consumată de culturi și de animalele de fermă, fie se evaporă, în loc să se întoarcă la aceeași sursă din care a fost captată. Alte sectoare principale consumatoare de apă sunt răcirea pentru industria prelucrătoare și producerea de energie electrică (17 %), gospodăriile și serviciile (13 %), precum și mineritul, extracția pietrei, construcțiile și industria prelucrătoare (11 %). Analiza AEM arată că, în perioada 2000-2019, s-a înregistrat o reducere cu 17,6 % a captării de apă, reflectând măsurile de politică puse în aplicare în temeiul DCA.

Cu toate acestea, deși captarea a scăzut în unele sectoare, cum ar fi răcirea în producția de energie electrică (-27 %), aceasta a crescut în altele. De exemplu, captarea apei pentru răcire în industria prelucrătoare aproape s-a triplat, iar captarea pentru aprovizionarea publică cu apă a crescut cu 4 %, cu o creștere deosebit de puternică din 2010 (14 %). Captarea apei pentru agricultură a scăzut cu 15 % în aceeași perioadă 2000-2019, dar, din 2010, a crescut cu 8 %, în principal din cauza cererii tot mai mari de irigații în sudul Europei, unde deficitul de apă este exacerbat de schimbările climatice. Prin urmare, există o nevoie tot mai stringentă de a adopta modificări ale practicilor, inclusiv o implementare mult mai bună a reutilizării apei în conformitate cu Regulamentul din 2020 privind reutilizarea apei, și de a trece la culturi mai adaptate la condițiile hidrologice specifice regiunii, precum și la o mai bună gestionare a solului. Fără astfel de modificări, cererea de apă pentru irigații agricole va crește semnificativ și în regiunile în care, până în prezent, irigațiile sunt limitate: acest lucru nu va face decât să exacerbeze deficitul de apă.

PAC 2023-2027 sprijină eforturile de sporire a rezilienței în domeniul apei în agricultură. Condiționalitatea a fost consolidată pentru a include, printre altele, un nou standard[67] care acoperă controalele privind captarea apei. Printre altele, planurile strategice PAC ale statelor membre oferă un sprijin semnificativ pentru practicile de îmbunătățire a sănătății solului, cu efecte pozitive asupra capacității de stocare a apei, cu obiectivul de a acoperi 47 % din suprafața agricolă a UE cu acest sprijin. Pot fi sprijinite și investițiile în îmbunătățirea eficienței instalațiilor de irigații, utilizarea apei reciclate pentru irigații și colectarea apei

---

subterane și în Franța (17 %), Austria (12 %), Spania (11 %), Italia (9 %) și Croația (8 %) în ceea ce privește apele de suprafață. Deși nu și-au prezentat rapoartele, acest lucru este cunoscut ca fiind o problemă semnificativă și în Cipru, Grecia și Malta.

[64] Analiza AEM privind captările de apă în perioada 2000-2019, https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/water-abstraction-by-source-and.

[65] Potrivit Raportului 12/2021 al AEM, intitulat *„Water resources across Europe – confronting water stress: an updated assessment"* (Resursele de apă în Europa – confruntarea cu stresul hidric: o evaluare actualizată), „consumul de apă" este acea parte din apa utilizată care nu se întoarce în apele subterane sau de suprafață deoarece este încorporată în produse (de exemplu, alimente și băuturi) sau consumată de gospodării (de exemplu, apă potabilă) sau de animale.

[66] Raportul 7/2024 al AEM, *Starea apelor în Europa 2024. The need for improved water resilience* (Nevoia de îmbunătățire a rezilienței în domeniul apei) (https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/europes-state-of-water-2024).

[67] Cerința legală în materie de gestionare 1 (SMR1) referitoare la controalele privind captarea și îndiguirea și la controalele privind poluarea difuză cu fosfați [articolul 11 alineatul (3) literele (e) și (h) din DCA].

pluviale. Cu toate acestea, în regiunile cele mai afectate de deficitul de apă, va trebui să se asigure sprijin pentru schimbări transformaționale mai sistemice în direcția unor sisteme de producție mai puțin consumatoare de apă.

Figura 11 – Captarea apei pe sectoare economice în cele 27 de state membre ale UE, 2000-2019 (AEM, 2022)

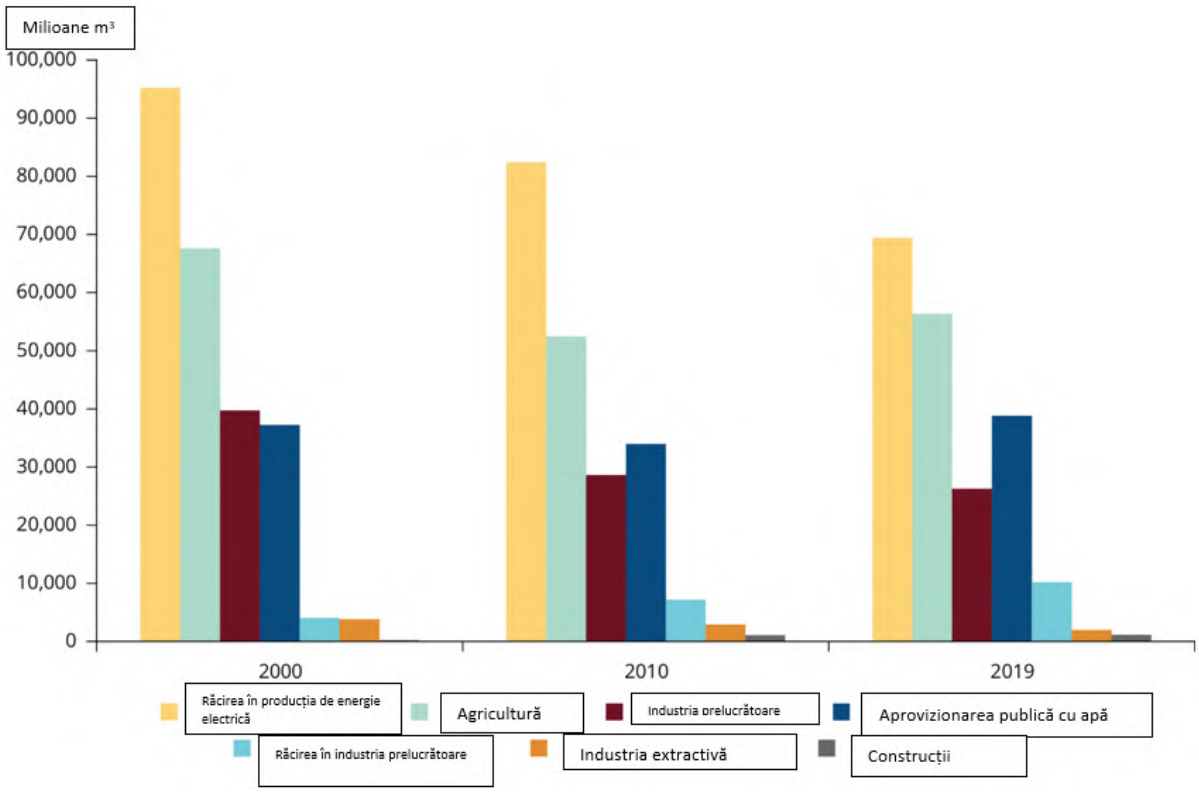

În general, au fost stabilite măsuri de bază și suplimentare pentru **reducerea captării**, dar punerea lor în aplicare este inconsecventă în întreaga Europă. Aceste măsuri se axează pe controlul captărilor, pe eficiența și reutilizarea apei, pe retenția naturală a apei, pe debitele ecologice, pe cercetare și pe consolidarea cunoștințelor. Au existat unele încercări notabile de reducere a consumului de apă, cum ar fi noul Plan francez privind apa, care are ca obiectiv reducerea captărilor cu 10 % până în 2030.

Astfel cum a raportat Curtea de Conturi Europeană (CCE) în 2021[68], statele membre au înregistrat progrese în ceea ce privește instituirea unor **sisteme de autorizare prealabilă pentru captarea apei**, a unor sisteme de detectare a utilizării ilegale a apei și, în unele cazuri, a unor mecanisme de stabilire a prețurilor care au potențialul de a stimula utilizarea eficientă a apei. Cu toate acestea, faptul că cele mai multe dintre acestea exceptează captările mici de la inspecții sau de la înregistrare este problematic. Acest lucru poate duce la impactul cumulativ al unui număr mare de captări mici continue asupra unui întreg bazin hidrografic, afectând negativ starea corpurilor de apă, în special în statele membre care se confruntă deja cu probleme legate de deficitul de apă. Deși a remarcat că mai multe state membre au introdus mecanisme de stabilire a prețului apei care stimulează utilizarea eficientă a apei pentru

[68] Raportul special 20/2021: Utilizarea sustenabilă a apei în agricultura UE.

irigații, CCE a identificat ca fiind problematică și practica prețurilor apei semnificativ mai mici în agricultură decât în alte sectoare ale economiei, inclusiv derogările pentru irigații.

Frecvența cu care statele membre **revizuiesc autorizațiile de captare a apei**, astfel cum se prevede în DCA[69], este foarte diferită, variind de la șase ani la mai multe decenii sau chiar pe perioade nedeterminate. Această situație face uneori imposibilă luarea în considerare în mod corespunzător a evoluției situației corpurilor de apă, inclusiv din perspectiva schimbărilor climatice. În prezent, Comisia este implicată în asigurarea respectării obligației de revizuire a acestor autorizații pentru a se asigura că toate statele membre o pun în aplicare în mod corect[70].

Problema **captării neautorizate/ilegale a apei** (și anume captarea apei fie fără autorizație, fie cu depășirea condițiilor de autorizare) este menționată în mod explicit doar în unele PMBH-uri din patru state membre. Cu toate acestea, problema a fost recunoscută și în alte părți ale Europei. Chiar și atunci când sunt menționate, aceste referințe nu conțin, de obicei, o cuantificare a problemei și a tendințelor actuale în comparație cu cel de al doilea set de PMBH-uri. În unele dintre aceste țări, se depun eforturi în vederea închiderii puțurilor ilegale pentru a preveni o astfel de însușire ilegală a acestei resurse comune.

Ca și în trecut, mai multe state membre abordează problema deficitului de apă concentrându-și măsurile pe creșterea aprovizionării. Printre aceste măsuri se numără forarea de **puțuri noi**, **construirea de baraje și rezervoare noi, extinderea infrastructurii de irigații pentru agricultură** și construirea de **infrastructuri de transfer al apei la scară largă** și **de instalații de desalinizare**. Cu toate acestea, în PMBH-uri sunt furnizate informații foarte limitate cu privire la astfel de măsuri, inclusiv în ceea ce privește viabilitatea lor economică și de mediu și luarea în considerare a unor scenarii climatice pe termen lung.

6.3 COMBATEREA CRIZEI CLIMATICE

Astfel cum s-a subliniat în Evaluarea europeană a riscurilor climatice[71] și după cum a recunoscut Comisia în comunicarea sa privind gestionarea riscurilor climatice[72], atât UE, cât și statele sale membre trebuie să își îmbunătățească capacitățile în ceea ce privește pregătirea pentru riscurile climatice și abordarea eficace a acestora[73]. Dovezile conform cărora schimbările climatice au deja un impact substanțial asupra apariției și gravității riscurilor legate de apă, cum ar fi seceta și inundațiile, în mare parte a Europei, sunt din ce în ce mai

[69] Articolul 11 alineatul (3) litera (e) din DCA impune statelor membre să efectueze revizuiri obligatorii periodice.

[70] Austria, Finlanda, Țările de Jos și Slovenia au primit scrisori de punere în întârziere pe această temă; în ceea ce privește Irlanda, problema este abordată în contextul procedurii îndelungate de constatare a neîndeplinirii obligațiilor pentru netranspunerea corectă a mai multor dispoziții din DCA, inclusiv a articolului 11.

[71] AEM (2024), Evaluarea europeană a riscurilor climatice. Nr. 1/2024, https://www.eea.europa.eu/publications/european-climate-risk-assessment. Europa este continentul cu cea mai rapidă încălzire din lume. Căldura extremă devine din ce în ce mai frecventă, în timp ce modelele de precipitații se schimbă. Ploi torențiale și alte precipitații extreme sunt tot mai severe, iar în ultimii ani s-au înregistrat inundații catastrofale în diferite regiuni. În același timp, sudul Europei se poate aștepta la scăderi considerabile ale precipitațiilor totale și la secete mai severe.

[72] Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor Gestionarea riscurilor climatice – protejarea oamenilor și a prosperității, COM(2024) 91 final, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A52024DC0091.

[73] Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor Gestionarea riscurilor climatice – protejarea oamenilor și a prosperității [COM(2024) 91 final], https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A52024DC0091.

numeroase[74]. Stimularea rezilienței în domeniul apei[75] prin punerea în aplicare eficace a DCA și a DI este, prin urmare, o condiție prealabilă pentru atingerea obiectivelor de reziliență la schimbările climatice ale legislației UE privind clima[76] și ale strategiei UE de adaptare la schimbările climatice[77]. În același timp, obiectivele DCA și ale DI pot fi atinse numai prin luarea în considerare pe deplin a impactului schimbărilor climatice.

6.3.1 Au fost luate în considerare în mod corespunzător reziliența la schimbările climatice și gestionarea riscurilor de secetă?

Deși obligația de a adapta PMBH-urile la schimbările climatice nu este menționată în mod explicit în DCA, abordarea etapizată și ciclică a procesului de planificare prevăzut de DCA este adecvată pentru gestionarea impactului schimbărilor climatice într-un mod adaptabil.

Un număr tot mai mare de state membre au raportat o analiză sistemică a impactului **schimbărilor climatice** și un efort de aliniere a programelor lor de măsuri la **planurile lor naționale de adaptare la schimbările climatice**. 70 % dintre statele membre evaluate (14 din 20) au raportat că au finalizat o analiză a modului în care schimbările climatice le afectează corpurile de apă. Cu toate acestea, adesea nu este clar dacă și în ce măsură rezultatul unei astfel de analize a contribuit la identificarea principalelor presiuni și la determinarea celor mai eficace măsuri.

În cadrul celui de al treilea set de PMBH-uri, efectele schimbărilor climatice au fost legate în principal de secetă și de scăderea disponibilității apei, chiar dacă inundațiile au continuat să rămână o preocupare majoră. Majoritatea statelor membre au încadrat acest impact al schimbărilor climatice în jurul efectelor sale asupra agriculturii (riscuri legate de irigații), a navigației interioare și a producerii de energie (energie hidroelectrică, uneori energie termoelectrică). Aceasta este o diferență considerabilă față de cel de al doilea set de PMH-uri, în care excesul de apă (și anume inundațiile) a fost perceput ca principalul impact al schimbărilor climatice. Acest lucru este, de asemenea, în concordanță cu preocuparea tot mai mare legată de deficitul de apă în majoritatea statelor membre, subliniată în secțiunea 6.2.4 de mai sus. Este important de remarcat faptul că, deși nu este obligatoriu din punct de vedere juridic în temeiul DCA, 16 dintre cele 20 de state membre evaluate au raportat seceta ca fiind un eveniment semnificativ; un număr tot mai mare de state membre au raportat că au elaborat sau că elaborează planuri de gestionare a secetei la nivel național, regional sau la nivelul districtelor hidrografice.

Schimbările climatice au, de asemenea, un impact din ce în ce mai mare asupra calității apei în mai multe state membre. Un număr tot mai mare de state membre au invocat derogarea

---

[74] Temperaturile din Europa au crescut de peste două ori mai mult decât media mondială în ultimii 30 de ani – cea mai mare creștere dintre toate continentele lumii, raportul din noiembrie 2022, Organizația Meteorologică Mondială, https://wmo.int/publication-series/state-of-climate-europe-2022 și *Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability* (Schimbările climatice în 2022: impact, adaptare și vulnerabilitate), https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg2/downloads/report/IPCC_AR6_WGII_FullReport.pdf.

[75] Necesitatea de a consolida reziliența la schimbările climatice a fost subliniată în Strategia UE din 2021 privind adaptarea la schimbările climatice și în Legea europeană a climei din 2021.

[76] Regulamentul (UE) 2021/1119 al Parlamentului European și al Consiliului din 30 iunie 2021 de instituire a cadrului pentru realizarea neutralității climatice și de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 401/2009 și (UE) 2018/1999 („Legea europeană a climei”).

[77] COM(2021) 82 final – Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor „Construirea unei Europe reziliente la schimbările climatice – Noua Strategie a UE privind adaptarea la schimbările climatice”.

prevăzută la **articolul 4 alineatul (6) pentru neatingerea temporară a unei stări ecologice bune din cauza secetelor prelungite**.

Unele state membre au elaborat recent strategii naționale în domeniul apei (de exemplu, Franța și Germania) ca răspuns la creșterea numărului de secete. Acestea sunt complementare PMBH-urilor, dar nu au fost luate în considerare în rapoartele statelor membre. Totuși, aceste strategii naționale pot include măsuri suplimentare majore care ar trebui puse în aplicare împreună cu PMBH-urile în mod coerent.

În ceea ce privește impactul schimbărilor climatice asupra gestionării riscului de inundații, constatările din evaluarea celui de al doilea set de PMRI-uri și a celor două etape[78] anterioare PMRI-urilor sunt încurajatoare. Toate statele membre (în comparație cu doar jumătate dintre ele în primele evaluări preliminare ale riscurilor de inundații) au luat în considerare schimbările climatice în cadrul celui de al doilea set de evaluări preliminare ale riscurilor de inundații (EPRI-uri) și aproape toate le-au luat în considerare în cadrul celui de al doilea set de hărți de inundabilitate sau risc de inundații (HIRI-uri) (de asemenea, față de doar jumătate dintre ele care le luaseră în considerare anterior), chiar dacă acest lucru nu este o cerință explicită în DI. În cel de al doilea set de PMRI-uri, toate cele 21 de state membre evaluate au furnizat dovezi potrivit cărora au luat în considerare impactul schimbărilor climatice (în comparație cu peste o treime anterior). Aproape toate statele membre, în comparație cu doar jumătate în primul ciclu, au discutat scenarii climatice viitoare în PMRI-urile lor, cu termene diferite (între 2030 și 2115). Aproape toate statele membre au făcut legătura cu strategiile lor naționale de adaptare (în comparație cu mai puțin de jumătate în cazul primului set de PMRI-uri).

6.3.2 Progresele înregistrate în direcția rezilienței la schimbările climatice în temeiul Directivei privind inundațiile

Inundațiile reprezintă cel mai frecvent risc în evaluările naționale ale riscurilor efectuate de statele membre[79]. Astfel cum se indică în EUCRA, Europa se confruntă cu pericole climatice mai numeroase și mai puternice, inclusiv precipitații abundente care conduc la inundații pluviale și fluviale, precum și o creștere a nivelului mării care duce la inundații costiere.

De la introducerea Directivei privind inundațiile din 2007, s-au înregistrat progrese notabile în ceea ce privește gestionarea riscului de inundații în întreaga UE. PMRI-urile reprezintă principalul instrument de atenuare a potențialelor consecințe negative ale inundațiilor și reprezintă a treia abordare ciclică, în trei etape, introdusă de DI. PMRI-urile actuale, care reprezintă al doilea set, acoperă perioada 2022-2027, la fel ca și cel de al treilea set de PMBH-uri. Cele două etape care au precedat PMRI-urile, și anume al doilea set de EPRI-uri[80] și al doilea set de hărți de inundabilitate și hărți de risc la inundații (HIRI-uri), au fost efectuate anterior de statele membre. Ambele au fost evaluate de Comisie[81].

---

[78] Evaluările preliminare ale riscurilor de inundații și hărțile de hazard sau risc de inundații.

[79] COM(2024) 130 final – Raport al Comisiei către Parlamentul European și Consiliu privind progresele în ceea ce privește punerea în aplicare a articolului 6 din mecanismul de protecție civilă al Uniunii (Decizia nr. 1313/2013/UE) Prevenirea și managementul riscurilor de dezastre în Europa.

[80] Există aproximativ 14 000 de zone cu risc semnificativ potențial de inundații (ZRSPI-uri) în UE; pentru o imagine de ansamblu, a se vedea vizualizatorul zonelor cu risc de inundații disponibil la adresa https://discomap.eea.europa.eu/floodsviewer/.

[81] Pentru evaluările efectuate de Comisie cu privire la cel de al doilea set de EPRI-uri ale statelor membre, a se vedea documentele publicate în cadrul celui de al șaselea raport de punere în aplicare. Pentru evaluările efectuate

În ceea ce privește caracterul complet, toate cele 21 de state membre care au raportat la timp pentru a fi luate în considerare în cadrul acestei evaluări au furnizat informații contextuale în planurile lor de gestionare a riscului de inundații cu privire la EPRI-urile și HIRI-urile lor.

În comparație cu ciclul precedent, gestionarea riscului de inundații s-a îmbunătățit în statele membre evaluate. Toate statele membre au stabilit obiective de gestionare a riscului de inundații. Unele dintre acestea au stabilit câteva obiective generale susținute de subobiective mai specifice, iar altele au prezentat un număr de obiective mai detaliate, în comparație cu cele din trecut. Toate statele au inclus măsuri pentru atingerea obiectivelor lor.

Câteva state membre au stabilit obiective care permit evaluarea cantitativă a progreselor în comparație cu ciclul precedent. Cu toate acestea, mai multe state membre stabilesc o legătură clară între măsurile cuprinse în planuri și obiectivele pe care aceste măsuri urmăresc să le atingă. Atunci când se compară aceleași state membre, 14 au această legătură clară în planurile lor, comparativ cu doar 7 în planurile anterioare.

Planurile includ progresele înregistrate în ceea ce privește punerea în aplicare a măsurilor, mai degrabă decât progresele înregistrate în direcția atingerii țintelor stabilite prin obiectivele de reducere a riscurilor de inundații. Prin urmare, este dificil să se formuleze concluzii referitoare la eficacitatea gestionării riscului de inundații în întreaga UE.

Numărul de măsuri din PMRI-uri variază semnificativ de la un stat membru la altul, de la sub 100 la peste 10 000 de măsuri. Această variație depinde de dimensiunea țării, de numărul de zone cu risc semnificativ potențial de inundații și de alegerea măsurilor individuale sau grupate.

Figura 12 – Ponderea măsurilor în funcție de tip (prevenire, protecție, pregătire, redresare)

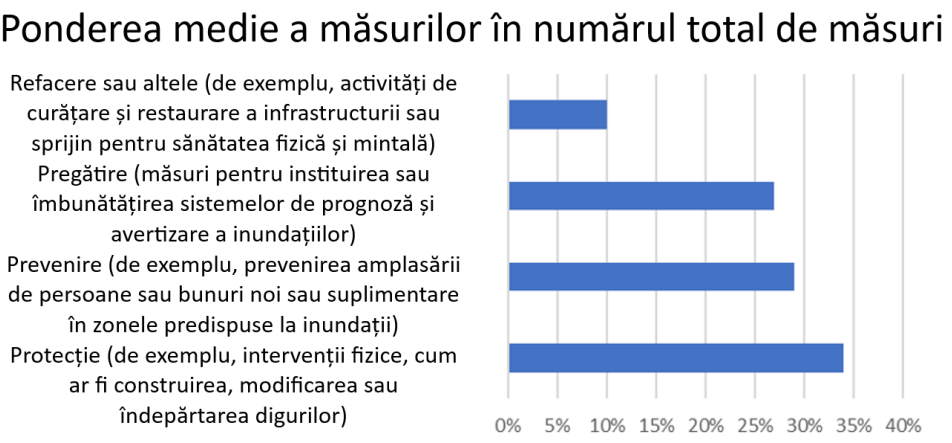

Există două mari grupuri de state membre: unul este alcătuit din state membre care acordă prioritate măsurilor de prevenire și/sau de pregătire, iar celălalt grup de state membre acordă prioritate protecției. Deși măsurile de protecție sunt în continuare cele mai frecvent raportate în cel de al doilea set de PMRI-uri, măsurile de prevenire și de pregătire reprezintă în prezent

de Comisie cu privire la cel de al doilea set de HIRI-uri și la cel de al doilea set de PMRI-uri ale statelor membre, a se vedea documentele publicate în cadrul actualului al șaptelea raport de punere în aplicare, https://environment.ec.europa.eu/topics/water/water-framework-directive/implementation-reports_en.

o proporție ușor mai mare din totalul UE. În ceea ce privește măsurile nestructurale[82], toate PMRI-urile evaluate se referă la amenajarea teritoriului. Cu toate acestea, trimiterile la cadrele juridice sau de politici care fac legătura între amenajarea teritoriului și gestionarea riscului de inundații au fost făcute numai în 8 dintre cele 21 de state membre evaluate. Este încurajator faptul că toate statele membre includ soluții bazate pe natură în unele sau în toate PMRI-urile lor; cu toate acestea, nu există încă dovezi ale unei schimbări semnificative pe teren în ceea ce privește adoptarea pe scară largă a soluțiilor bazate pe natură în locul infrastructurii tradiționale sau în combinație cu aceasta. Deși DI nu menționează asigurările, 12 dintre cele 21 de state membre fac cel puțin o referire la acestea. Acest lucru confirmă rolul valoros pe care l-ar putea juca asigurările ca mecanism de transfer al riscurilor în promovarea adaptării la schimbările climatice.

O tendință pozitivă este modul în care statele membre acordă prioritate măsurilor de gestionare a riscului de inundații. Toate statele membre au acordat prioritate măsurilor sau au prevăzut un termen pentru punerea lor în aplicare (nu toate au procedat astfel în primul lor set de PMRI-uri). De exemplu, analiza indică faptul că majoritatea măsurilor au fost clasificate în cele trei categorii de prioritate superioară (ridicată, foarte ridicată și critică), și anume 50 % sau mai mult din măsurile din 13 state membre (dintre cele 21 analizate) se încadrează într-una dintre aceste categorii. În schimb, mult mai puține state membre au raportat ponderi semnificative ale măsurilor în cele două categorii de prioritate inferioară (medie și scăzută). În tranziția de la primul la cel de al doilea set de PMRI-uri, s-a înregistrat o ușoară schimbare descendentă a caracterului urgent al măsurilor în toate statele membre, de la prioritate critică la prioritate foarte ridicată și de la prioritate foarte ridicată la prioritate ridicată. Au existat, de asemenea, unele schimbări ascendente în ceea ce privește caracterul urgent, în principal de la prioritate scăzută și moderată la prioritate ridicată. 15 dintre cele 21 de state membre au efectuat o analiză cost-beneficiu a măsurilor lor, deși puține dintre acestea au utilizat-o pentru a stabili prioritatea acestora. Deoarece proporția statelor membre care utilizează analiza cost-beneficiu este mai mult sau mai puțin identică cu cea din ciclul precedent, progresele se referă în principal la metodologiile îmbunătățite aplicate în unele state membre.

Elementele indispensabile ale gestionării riscului de inundații sunt sistemele fiabile de prognoză și de alertă timpurie pentru activarea promptă a măsurilor de protecție civilă, precum și o capacitate puternică de răspuns în timpul și după astfel de evenimente. Comisia sprijină statele membre prin acțiuni în acest domeniu la nivelul UE, inclusiv prin intermediul Sistemului european de avertizare în caz de inundații al Copernicus, care sprijină măsurile pregătitoare înainte și în timpul producerii unor inundații de proporții[83]. Serviciul de cartografiere rapidă al Copernicus furnizează la cerere și rapid (în ore sau zile) informații geospațiale, sprijinind activitățile de gestionare a situațiilor de urgență înainte, în timpul și imediat după un dezastru. După producerea unui dezastru, statele membre pot apela la mecanismul de protecție civilă al Uniunii, care a consolidat în mod substanțial cooperarea dintre țări în materie de protecție civilă și a îmbunătățit prevenirea, pregătirea și răspunsul în

[82] Măsuri care nu implică structuri de inginerie civilă, cum ar fi sensibilizarea, asigurarea sistemelor de alertă timpurie, planurile de prevenire și răspuns în caz de dezastre și amenajarea teritoriului.

[83] Sistemul european de avertizare în caz de inundații (EFAS) este primul sistem european operațional de monitorizare și prognoză a inundațiilor în întreaga Europă. Acesta sprijină măsurile pregătitoare înainte și în timpul producerii unor inundații de proporții. El oferă informații complementare, cu valoare adăugată, autorităților naționale și regionale competente. De asemenea, EFAS informează Centrul de coordonare a răspunsului la situații de urgență cu privire la inundațiile în curs și, eventual, la cele viitoare din întreaga Europă. Recent, EFAS v5.0 a introdus mai multe modificări majore ale sistemului, inclusiv o rezoluție spațială mai mare.

caz de dezastre[84], de exemplu prin dezvoltarea unor obiective în materie de reziliență la dezastre[85]. Comisia încurajează utilizarea serviciilor Copernicus pentru gestionarea situațiilor de urgență și promovează schimbul de lecții învățate și de bune practici între statele membre, în special în urma inundațiilor majore.

7. ASIGURAREA SOLIDITĂȚII SOCIOECONOMICE

Având în vedere progresele limitate înregistrate în atingerea unei stări bune, marea majoritate a corpurilor de apă fac obiectul mai multor **derogări** prevăzute la articolul 4 din DCA[86]. Trebuie menționat că numărul derogărilor legate de articolul 4 alineatele (4) și (5) din DCA a crescut. Justificările pentru astfel de derogări s-au îmbunătățit, în general, în ceea ce privește îndeplinirea cerințelor DCA, pentru a se baza pe criterii adecvate, evidente și transparente. Cu toate acestea, nu toate statele membre furnizează informații suficient de detaliate la nivelul corpului de apă afectat și doar aproximativ jumătate dintre statele membre evaluate oferă detalii suficiente în toate PMBH-urile.

În conformitate cu articolele 9 și 11 din DCA și cu anexa III la aceasta[87], actualizarea și raportarea **analizei economice a apei** și a utilizării aferente a **instrumentelor de recuperare a costurilor**, inclusiv stabilirea prețului apei, devin o practică mai răspândită în PMBH-uri. Cu toate acestea, adesea, raportarea nu stabilește legături clare cu principalele provocări și evoluții din districtul hidrografic. Prin urmare, nu este clar modul în care analiza economică a stat la baza alegerilor privind recuperarea costurilor, stabilirea prețurilor și, la un nivel mai general, conceperea programelor de măsuri. De exemplu, raportarea cu privire la serviciile legate de utilizarea apei nu oferă prea multe detalii. Multe dintre PMBH-uri raportează de obicei cu privire la cele două servicii legate de utilizarea apei definite în linii mari, și anume serviciul de aprovizionare cu apă potabilă și serviciul de salubritate; prin urmare, ele tind să nu recunoască și să nu analizeze serviciile individuale legate de utilizarea apei care se încadrează în aceste categorii sau sunt direct legate de acestea, cum ar fi stocarea și reutilizarea apei. Este dificil să se ajungă la o reprezentare suficient de completă a utilizărilor apei în țară, inclusiv a importanței lor economice și a potențialului de recuperare a costurilor, precum și a presiunilor pe care le exercită asupra corpurilor de apă.

În plus, în comparație cu elementele prevăzute la articolul 9 din DCA, persistă unele lacune majore în ceea ce privește punerea în aplicare, în special cele enumerate mai jos.

---

[84] Raport către Parlamentul European și Consiliu privind progresele în ceea ce privește punerea în aplicare a articolului 6 din mecanismul de protecție civilă al Uniunii Prevenirea și managementul riscurilor de dezastre în Europa, 12.3.2024 COM(2024) 130 și SWD(2024) 130.

[85] https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/document/download/7b124199-d4d7-43fe-b852-8cee69674d19_en.

[86] Articolul 4 alineatul (4) permite o prelungire a termenului pentru obținerea unei stări bune sau a unui potențial bun după 2015 [astfel cum se prevede la articolul 4 alineatul (1)]. Articolul 4 alineatul (5) permite realizarea unor obiective mai puțin stricte. Articolul 4 alineatul (6) permite o deteriorare temporară a stării corpurilor de apă. Articolul 4 alineatul (7) stabilește condițiile în care deteriorarea sau incapacitatea de a atinge obiectivele DCA poate fi permisă pentru noi modificări ale caracteristicilor fizice ale corpurilor de apă de suprafață, pentru schimbări ale nivelului corpurilor de apă subterane și pentru deteriorarea stării unui corp de apă de la foarte bună la bună, ca urmare a desfășurării unor noi activități de dezvoltare umană durabilă.

[87] Anexa III la DCA prevede că analiza economică ar trebui să conțină informații suficiente și suficient de detaliate pentru a descrie și a justifica modalitățile de recuperare a costurilor pentru serviciile legate de utilizarea apei și obligațiile conexe (articolul 9). Analiza ar trebui, de asemenea, să poată contribui la identificarea, pe baza costului potențial, a celei mai eficiente combinații de măsuri privind utilizările apei care să fie inclusă în programele de măsuri (articolul 11).

- Evaluarea măsurii în care politicile existente de stabilire a prețului constituie o „motivație adecvată” pentru o utilizare mai eficientă a apei.
- Evaluarea costurilor legate de mediu și de resurse și includerea acestora în modalitățile de recuperare a costurilor.
- Evaluarea măsurii în care utilizările apei și principalele sectoare utilizatoare de apă (inclusiv agricultura, industria și gospodăriile) „contribuie în mod adecvat” la costurile de furnizare a serviciilor legate de utilizarea apei, în conformitate cu principiul „poluatorul plătește”. Deseori, datele raportate nu conțin detalii cu privire la costurile legate de mediu și de resurse, și nici cu privire la utilizările apei care exercită cele mai importante presiuni asupra costurilor principalelor servicii legate de utilizarea apei (și anume aprovizionarea cu apă și salubritatea).

Mai multe investiții sunt esențiale pentru îndeplinirea obiectivelor DCA și pentru sporirea rezilienței societăților din UE în privința apei. Pentru statele membre care au transmis rapoarte în format electronic, sunt disponibile unele informații privind nevoile de finanțare pentru DCA, care arată că este adesea necesară o creștere a finanțării pentru punerea în aplicare a măsurilor lor. Acest lucru ar include o contribuție financiară suplimentară din partea UE. Cu toate acestea, informațiile sunt incomplete, contradictorii sau chiar lipsesc în cazul unora dintre rapoartele electronice (și anume Estonia, Letonia și Țările de Jos). Pentru cele 10 state membre pentru care sunt disponibile informații, nevoile de finanțare cumulate în perioada 2022-2027 sunt calculate la 89,4 miliarde EUR (aproximativ 15 miliarde EUR pe an), dar, având în vedere limitările în materie de date, este probabil ca aceasta să fie o subestimare.

În ceea ce privește nevoile de finanțare pentru punerea în aplicare a PMRI-urilor, 16 state membre (comparativ cu 10 în primul set de PMRI-uri) au furnizat unele informații cu privire la costul estimat al măsurilor. Acesta se ridică la aproximativ 35 de miliarde EUR în perioada 2022-2027 (aproximativ 6 miliarde EUR pe an), deși este probabil ca această sumă să fie o subestimare. Informațiile furnizate au variat semnificativ în ceea ce privește domeniul de aplicare și nivelul de detaliu, și adesea nu au acoperit toate măsurile, nici măcar într-un anumit stat membru.

Deși în multe dintre PMBH-uri sunt furnizate informații limitate, trebuie remarcat faptul că instrumentele de finanțare ale UE, inclusiv politica agricolă comună, politica de coeziune și Mecanismul de redresare și reziliență, au jucat un rol semnificativ în sprijinirea punerii în aplicare a măsurilor PMBH-urilor și PMRI-urilor în toate statele membre. În plus, Comisia, prin intermediul programului Orizont Europa, oferă un sprijin amplu pentru cercetare în vederea eliminării lacunelor în materie de cunoștințe și a promovării implementării de soluții inovatoare, inclusiv prin intermediul Misiunii privind oceanele și apele dulci. În cele din urmă, prin intermediul Instrumentului de sprijin tehnic, Comisia sprijină, de asemenea, statele membre în conceperea, dezvoltarea și punerea în aplicare a reformelor politicii în domeniul apei.

Cu toate acestea, analiza arată – pentru UE în ansamblu – că nevoile anuale de investiții, estimate la 77 de miliarde EUR pe an, nu sunt satisfăcute, cu un deficit de finanțare estimat în prezent la aproximativ 25 de miliarde EUR pe an[88]. Această sumă se bazează în mare parte pe

[88] DG Mediu, *Environmental investment needs, financing and gaps in the EU-27 – update 2024 (internal analysis)* [Nevoile de investiții, finanțare și lacunele în domeniul mediului în UE-27 – actualizare 2024 (analiză

nevoile de aprovizionare cu apă și de salubritate, în timp ce costurile pentru alte măsuri legate de punerea în aplicare a DCA și a DI ar putea să nu fie pe deplin reflectate. Din păcate, în cazul majorității statelor membre, PMBH-urile nu conțin un calendar clar de investiții care să ia în considerare previziunile pe termen lung privind cererea și oferta de apă bazate pe cele mai recente scenarii climatice și strategii de adaptare. La un nivel mai general, analizele economice raportate nu arată cu claritate modul în care evaluările raportului cost-eficacitate au stat la baza selecției măsurilor din programele de măsuri (care, în mod ideal, ar trebui să includă mult mai multe măsuri de investiții). Continuarea progreselor economice care stau la baza programelor de măsuri ar facilita în mare măsură deciziile și investițiile în domeniul apei.

8. COOPERAREA TRANSFRONTALIERĂ ÎN TEMEIUL DIRECTIVEI-CADRU PRIVIND APA ȘI AL DIRECTIVEI PRIVIND INUNDAȚIILE

În ceea ce privește bazinele hidrografice care traversează granițele naționale, DCA impune statelor membre să se coordoneze între ele și să depună, de asemenea, eforturi rezonabile împreună cu țările din afara UE, după caz. Analiza arată că, deși gradul de cooperare diferă, există un cadru instituțional stabil pentru mecanismele de coordonare transfrontalieră între diferitele districte hidrografice internaționale[89]. Sunt câteva exemple de acorduri existente care au fost „îmbunătățite" în continuare, în comparație cu ciclul precedent.

Pentru cele mai mari districte hidrografice internaționale au fost elaborate PMBH-uri internaționale care oferă cadrul de cooperare între statele membre. Astfel de cadre se axează pe schimbul de date, pe proiectele comune de monitorizare și cercetare, pe coordonarea comună privind evaluarea stării, pe indicatorii prioritari relevanți și pe valorile-prag convenite. Această cooperare privind indicatorii și valorile-prag nu implică totuși o convergență deplină a rezultatelor evaluării între diferitele țări care au în comun bazinele hidrografice.

Cu excepția PMBH-ului internațional al Dunării, care stabilește măsuri cu relevanță internațională, celelalte PMBH-uri internaționale compilează, în esență, măsurile naționale elaborate de fiecare stat membru; prin urmare, nu este clar în ce măsură se asigură coerența între măsurile luate de țările din amonte și cele din aval. De exemplu, în părțile din amonte ale Rinului au fost instalate pasaje pentru pești, dar în aval nu au fost încă puse în aplicare integral măsuri similare, ceea ce afectează eficacitatea măsurilor din amonte. În mod similar, în cazul reducerii încărcării cu nutrienți, în general nu se ia în considerare contribuția din amonte necesară pentru atingerea obiectivelor privind starea bună pentru corpurile de apă din aval, în special pentru apele de coastă și de tranziție care sunt cele mai sensibile la nutrienți.

Se observă cu îngrijorare că cooperarea transfrontalieră în domeniul apelor subterane este foarte limitată. Multe districte geografice internaționale nu au identificat apele subterane transfrontaliere; prin urmare, delimitarea și caracterizarea corpurilor de apă subterane sunt efectuate de fiecare țară în parte. În cazul în care sunt identificate acvifere transfrontaliere (de exemplu, Scheldt, Vistula, Elba și Dunăre), caracterizarea este lăsată la latitudinea discuțiilor

---

internă)]. A se remarca faptul că următorul raport privind punerea în aplicare a politicilor de mediu, planificat pentru primăvara anului 2025, va include informații publice suplimentare și actualizări pe această temă.

[89] Pentru majoritatea districtelor hidrografice internaționale există acorduri internaționale care instituie adesea un organism internațional de coordonare și, mai rar, un PMBH comun. Doar câteva bazine din UE nu dispun de un astfel de acord sau de plan.

bilaterale. De asemenea, există o cooperare limitată în ceea ce privește monitorizarea indicatorilor calitativi și cantitativi pentru evaluarea stării apelor subterane.

Având în vedere că provocările legate de secetă și de deficitul de apă devin din ce în ce mai presante în întreaga UE, este probabil ca aspectele cantitative ale gestionării apei să devină și mai importante în contextul districtelor hidrografice internaționale. Cu unele excepții, cum ar fi Convenția de la Albufeira dintre Portugalia și Spania, cooperarea în cadrul districtelor hidrografice internaționale privind combaterea deficitului de apă și a secetei este limitată până în prezent și ar trebui încurajată în continuare.

Procedura prevăzută la articolul 12 din DCA pentru **problemele care nu pot fi tratate la nivel de stat membru** a fost invocată o singură dată de la raportul anterior. În 2019, Cehia și-a exprimat îngrijorarea cu privire la epuizarea nivelurilor apelor subterane ca urmare a impactului transfrontalier al minei Turow din Polonia. Procedura a fost oprită în februarie 2022, în urma unui acord între Polonia și Cehia în contextul unei cauze înaintate Curții de Justiție (care suspendase procedura în temeiul articolului 12).

Deși nu are legătură directă cu activarea articolului 12, catastrofa de pe râul Oder, una dintre cele mai mari catastrofe ecologice din Europa din istoria recentă, care a dus la o mortalitate masivă a peștilor în iulie și august 2022, a demonstrat consecințele unei comunicări inadecvate între țările învecinate și între acestea și Comisia Europeană. Incidentul a subliniat importanța unei cooperări transfrontaliere eficace pentru a asigura un răspuns prompt și adecvat la astfel de catastrofe. Comisia a oferit sprijin și expertiză încă de la început și a elaborat, în cooperare cu AEM, un raport care a analizat cauzele catastrofei și a prezentat recomandări-cheie pentru prevenirea viitoarelor catastrofe ecologice în râurile din UE[90].

Directiva privind inundațiile, la fel ca DCA, impune statelor membre să își coordoneze eforturile în cadrul bazinelor hidrografice transfrontaliere, inclusiv cu țările din afara UE. În cazul în care există organizații de coordonare la nivel de bazin, elaborarea unui PMRI internațional a condus în mod invariabil la stabilirea unor obiective comune de nivel înalt și, în aproape toate cazurile, la elaborarea unei serii de măsuri coordonate și comune[91]. În cadrul acestor organizații la nivel de bazin hidrografic, grupurile de lucru dedicate urmăresc punerea în aplicare a PMRI-urilor internaționale la nivel național. Au avut loc consultări publice extinse cu privire la unele bazine, cum ar fi Dunărea și Rinul. În plus, existența unor strategii de adaptare la schimbările climatice la nivel de bazin cu legături directe cu Directiva privind inundațiile este semnificativă în cadrul acestor eforturi[92].

9. CONCLUZII ȘI PERSPECTIVE

În general, evaluarea indică faptul că cunoașterea și monitorizarea corpurilor de apă din UE s-au îmbunătățit în mod semnificativ în comparație cu ciclul precedent. Din păcate, starea corpurilor de apă din UE nu s-a îmbunătățit în mod semnificativ dacă privim cifrele agregate. Există în mod clar reduceri pozitive ale anumitor presiuni în cazurile în care statele membre și-au majorat cheltuielile cu apa sau au înregistrat progrese semnificative în punerea în

[90] https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC132271.

[91] Cum ar fi schimbul de date hidrologice, schimbul de practici naționale privind inundațiile pluviale și efectuarea de studii privind îmbunătățirea prognozei inundațiilor în întregul bazin, spre deosebire, de exemplu, de construirea de diguri pentru protecția împotriva inundațiilor.

[92] Strategia pentru Rin datează din 2015, iar strategia pentru Dunăre datează din 2018.

aplicare a altor acte legislative relevante[93]. În ceea ce privește corpurile de apă subterane, marea majoritate prezintă o stare cantitativă și chimică bună, cu o tendință pozitivă de la ultimul ciclu de raportare.

În schimb, apele de suprafață se află într-o situație extrem de critică. Mai puțin de jumătate (39,5 %) din corpurile de apă de suprafață din UE evaluate se află într-o stare ecologică bună și mai puțin de o treime (26,8 %) se află într-o stare chimică bună. Motivele care au condus la această situație sunt multiple. În ceea ce privește substanțele chimice, unele tendințe pozitive sunt mascate de contaminarea istorică, pe scară largă, cu mercur și cu alți poluanți bioacumulativi și toxici omniprezenți sau au fost eclipsate de noile provocări emergente în materie de poluare. În ceea ce privește starea ecologică, s-au înregistrat unele îmbunătățiri în ceea ce privește anumite elemente calitative biologice. Cu toate acestea, râurile, lacurile și apele de coastă din UE sunt încă supuse unor presiuni semnificative și, chiar și atunci când se iau măsuri eficace, este posibil ca progresele să nu fie vizibile rapid cu ocazia monitorizării, deoarece natura are nevoie de timp suficient pentru a se reface. Este încurajator să se observe o reducere a corpurilor de apă cu „stare necunoscută”, dar există noi provocări legate de comparabilitatea datelor, ceea ce împiedică evaluările obiective. Toate aceste aspecte necesită reflecții cu privire la modalitățile de îmbunătățire a calității și comparabilității datelor.

În pofida acestor probleme legate de date, trebuie depuse eforturi în continuare pentru a atinge pe deplin obiectivele DCA și ale directivelor conexe. Responsabilitatea le revine în primul rând statelor membre, care trebuie să sporească nivelul de ambiție și să accelereze acțiunile.

Din previziunile statelor membre reiese deja în mod clar că respectarea deplină a obiectivelor DCA până în 2027 nu va fi realizată prin programul de măsuri stabilit în cel de al treilea set de PMBH-uri.

Întrucât posibilitățile de derogare sunt limitate, acoperirea deficitelor semnificative de finanțare și o mai bună integrare a apei în alte politici relevante vor fi deosebit de importante. Mai multe măsuri convenite în cadrul Pactului verde european (de exemplu, Directiva revizuită privind emisiile industriale și Directiva revizuită privind epurarea apelor uzate urbane) pot conduce la obținerea de progrese în scurt timp dacă sunt puse rapid în aplicare. Este îngrijorătoare constatarea că mai multe state membre au indicat deja că intenționează să utilizeze pe scară largă derogările în 2027, fie prin aplicarea unor obiective de mediu mai puțin stricte, fie prin prelungirea termenului. La rândul său, Comisia va continua să colaboreze în mod proactiv cu colegiuitorii pentru a consolida măsurile de combatere a poluării apei, inclusiv prin acordarea unei atenții sporite noilor poluanți emergenți, de exemplu PFAS, microplasticele și produsele farmaceutice.

În ceea ce privește Directiva privind inundațiile, statele membre s-au bazat pe experiența lor din primul ciclu și au adus modificări treptate abordărilor lor în ceea ce privește gestionarea riscului de inundații. Se remarcă trei evoluții: (a) o creștere semnificativă la nivelul UE a numărului de zone identificate ca prezentând un risc potențial semnificativ de inundații, (b) adoptarea de către aproape toate statele membre a vizualizatoarelor online pe bază de sisteme de informații geografice (GIS) pentru a-și publica hărțile de inundabilitate și de risc de inundații, făcându-le mult mai accesibile și (c) o îmbunătățire a modului în care sunt luate în considerare schimbările climatice, de exemplu prin modelare și scenarii. Pentru a continua progresele înregistrate în direcția reducerii potențialelor efecte negative ale inundațiilor

[93] Acestea se referă în special la Directiva privind epurarea apelor uzate urbane, la Directiva privind nitrații și la Directiva privind emisiile industriale, precum și la legislația UE privind substanțele chimice.

majore, statele membre vor trebui să depună eforturi susținute pentru a îmbunătăți capacitatea de planificare, în special în ceea ce privește o mai bună monitorizare a progreselor realizate în direcția atingerii obiectivelor lor de reducere a riscurilor de inundații. De asemenea, ele trebuie să planifice și să pună în aplicare măsuri care să le permită să facă față condițiilor climatice viitoare, printre altele prin sporirea (sau refacerea) retenției naturale a apei, printre altele prin refacerea și reconectarea zonelor inundabile, precum și prin asigurarea faptului că măsurile de prevenire a inundațiilor sunt proporționale cu viitoarele inundații. De asemenea, ele trebuie să asigure resurse adecvate pentru a pune în aplicare în mod eficace PMRI-urile.

În prezentul raport și în documentele de lucru însoțitoare ale serviciilor Comisiei, Comisia emite o serie de recomandări generale și specifice fiecărei țări cu privire la modul în care statele membre pot realiza progrese suplimentare în ceea ce privește o mai bună punere în aplicare atât a DCA, cât și a DI, contribuind astfel la sporirea rezilienței UE în domeniul apei.

Aceste recomandări vor sta la baza unui dialog structurat cu statele membre, pe care Comisia îl va lansa rapid. Aceste dialoguri vor permite o mai bună punere în aplicare și, după caz, o mai bună asigurare a respectării cerințelor prevăzute de DCA și de DI, în strânsă coordonare cu eforturile de asigurare a respectării legislației care acoperă principalele presiuni asupra mediului acvatic.

În paralel cu continuarea colaborării cu statele membre, Comisia va colabora cu publicul și cu toate părțile interesate pentru a promova respectarea normelor. Acest lucru se va reflecta, de asemenea, în următoarea evaluare a punerii în aplicare a politicilor de mediu din 2025.

Comisia, în consultare cu statele membre și cu AEM, va colecta lecțiile învățate din acest exercițiu de raportare și va identifica oportunități de simplificare și reducere a sarcinii administrative și de îmbunătățire a gestionării datelor, în special a comparabilității datelor, îmbunătățind în același timp eficiența platformei de raportare electronică.

În fine, Comisia va continua să sprijine statele membre în eforturile lor de punere în aplicare prin facilitarea utilizării fondurilor disponibile și a celor viitoare, prin consolidarea disponibilității datelor, informațiilor și cunoștințelor relevante, precum și prin schimbul de bune practici ca parte a strategiei comune de punere în aplicare.

Constatările acestei evaluări vor contribui, de asemenea, la pregătirea Strategiei anunțate pentru reziliența în domeniul apei.

10. RECOMANDĂRI

Evaluările individuale ale țărilor conțin recomandări specifice pentru fiecare țară în parte, iar recomandările prezentate mai jos sunt relevante pentru toate statele membre ale UE.

DIRECTIVA-CADRU PRIVIND APA

1. Toate statele membre ar trebui **să își sporească nivelul de ambiție** și **să accelereze acțiunile de reducere a decalajului în materie de conformitate** cât mai mult posibil până în 2027. Aceasta presupune:
    a. **elaborarea unor programe de măsuri mai solide,** bazate pe o evaluare mai clară a decalajului care trebuie eliminat pentru a atinge o stare bună și pe o prioritizare mai clară a măsurilor;
    b. **abordarea decisivă a obstacolelor structurale identificate la punerea în aplicare a măsurilor**, cum ar fi capacitatea și resursele administrative insuficiente;

c. **consolidarea guvernanței** prin îmbunătățirea **consultărilor publice** și a **coordonării între diferitele niveluri administrative și autorități** responsabile cu punerea în aplicare a altor acte legislative relevante ale UE, în special a Directivei privind inundațiile, a Directivei-cadru „Strategia pentru mediul marin" și a Directivei privind nitrații;
d. asigurarea conformității depline cu dispozițiile DCA privind **revizuirea periodică a autorizațiilor/controalelor** pentru toate activitățile care au un impact asupra corpurilor de apă (inclusiv captarea, îndiguirea, evacuările) și **regimuri de sancțiuni eficace, disuasive și proporționale**; luarea în considerare, după caz, a revizuirii derogărilor existente de la cerințele de înregistrare și autorizare a captărilor mici, astfel încât impactul cumulativ să fie gestionat mai bine.

2. Toate statele membre ar trebui **să sporească investițiile și să asigure o finanțare adecvată pentru a pune în aplicare în mod eficace programele de măsuri** în vederea atingerii obiectivelor. În special, aceasta implică:
   a. elaborarea unor **planuri de investiții pe termen lung** și identificarea clară a sursei de finanțare pentru fiecare măsură, inclusiv utilizarea eficace a finanțării UE furnizate prin intermediul politicii agricole comune, al politicii de coeziune pentru perioada 2021-2027 și al Mecanismului de redresare și reziliență;
   b. consolidarea eforturilor de aplicare deplină a **principiului recuperării costurilor** pentru serviciile legate de utilizarea apei, astfel încât toți principalii utilizatori de apă și sectoarele de utilizare a apei să contribuie în mod adecvat la costurile serviciilor legate de utilizarea apei;
   c. o utilizare mai bună și pe scară mai largă a principiului „**poluatorul plătește**", eliminarea subvențiilor dăunătoare mediului și asigurarea unor **mecanisme de stabilire a prețurilor juste, echitabile și la prețuri accesibile** pentru **toți** utilizatorii de apă, în conformitate cu articolul 9 din DCA.

3. Toate statele membre ar trebui să pună în aplicare **măsuri suplimentare pentru a reduce provocările (presiunile) de mediu persistente existente**, pe baza unor analize solide ale lacunelor.
   Printre acestea se numără:
   a. **intensificarea acțiunilor de reducere a poluării cu nutrienți,** inclusiv prin stabilirea și atingerea unor încărcări maxime cu nutrienți în toate districtele hidrografice, în conformitate nu numai cu DCA, ci și cu DCSMM și cu Directiva privind nitrații;
   b. **consolidarea măsurilor de combatere a poluării cu pesticide** prin reducerea utilizării pesticidelor chimice, promovarea gestionării integrate a dăunătorilor și a unor practici mai durabile (de exemplu, agricultura de precizie), stabilirea și atingerea unor încărcări maxime cu pesticide chimice în toate districtele hidrografice și introducerea unor restricții mai stricte în zonele protejate pentru captarea apei potabile;
   c. **reducerea în continuare a poluării din surse punctiforme** pentru a aborda problema nutrienților, a substanțelor prioritare și a poluanților specifici râurilor, de exemplu prin revizuirea autorizațiilor existente pentru emisiile din surse punctiforme pentru a reduce cantitățile de poluanți sau prin introducerea unor obligații de suspendare temporară sau de limitare a evacuărilor în situații de urgență, având în vedere noile obligații prevăzute în DEI și DEAUU revizuite;

d. stimularea eforturilor privind **soluțiile bazate pe natură**, inclusiv renaturalizarea și refacerea ecosistemelor pentru a reduce **presiunile hidromorfologice**;
e. intensificarea eforturilor de **îmbunătățire a continuității râurilor,** a situației hidrologice generale și a protecției speciilor acvatice, inclusiv pentru speciile migratoare;
f. **stabilirea debitelor ecologice (și anume nivelul apei care trebuie să rămână în corpul de apă pentru ca ecosistemul să funcționeze corespunzător)** pentru toate districtele hidrografice și **aplicarea efectivă** a acestora în deciziile de alocare a apei și emiterea sau revizuirea periodică a autorizațiilor pentru captări și îndiguiri, în conformitate cu articolul 11 din DCA;
g. includerea mai sistematică a **necesităților de apă ale ecosistemelor dependente de apele subterane** (atât terestre, cât și acvatice) atunci când se evaluează starea cantitativă a corpurilor de apă subterane.

4. Având în vedere **deficitul de apă** înregistrat în întreaga UE, statele membre ar trebui:
   a. **să îmbunătățească măsurile de imunizare la schimbările climatice** din programele de măsuri și, după caz, să elaboreze măsuri sau planuri adecvate pentru consolidarea rezilienței;
   b. **să elaboreze sau să îmbunătățească în mod proactiv, să actualizeze periodic și să monitorizeze un echilibru hidrologic exact pentru toate bazinele hidrografice**, ținând seama de toate intrările și captările de apă, de pierderile naturale și de nevoile ecosistemelor dependente de apă; aceasta include intensificarea monitorizării directe și a contorizării tuturor utilizărilor apei, actualizarea continuă a registrelor de captare a apei și inspectarea activităților neautorizate și ilegale de captare a apei;
   c. să ia măsuri eficace pentru a promova **reutilizarea, eficiența și circularitatea apei**, maximizând în același timp utilizarea **soluțiilor bazate pe natură** pentru o stocare mai durabilă a apei în soluri și ecosisteme;
   d. atunci când planifică noi **baraje** și **rezervoare**, să evalueze cu atenție impactul acestora asupra mediului, inclusiv în raport cu obiectivele DCA, și să se asigure că astfel de acțiuni fac parte din gestionarea integrată a apei și din strategii coerente pentru **reziliența în domeniul apei**, care includ luarea în considerare în mod corespunzător a **scenariilor climatice pe termen lung**.

5. Pentru a atinge obiectivele DCA și pentru a consolida reziliența în domeniul apei, **statele membre ar trebui să îmbunătățească în continuare cooperarea transfrontalieră**, în special în ceea ce privește:
   a. **delimitarea** și **caracterizarea** corpurilor de apă, **programe de monitorizare comune sau coordonate** și **metodologii de evaluare a stării** (de exemplu, condiții de referință stabilite de comun acord pentru elementele calitative biologice și SEC pentru poluanți);
   b. **aspecte cantitative** ale gestionării apei prin intermediul mecanismelor și organismelor relevante de cooperare internațională.

6. În cazul în care obiectivele DCA nu pot fi îndeplinite pentru un anumit corp de apă și sunt invocate derogări, statele membre ar trebui să facă acest lucru în conformitate cu **interpretarea restrictivă** care decurge din jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene și să furnizeze justificări **suficient de detaliate**, asigurându-se că **aplicarea acestora este revizuită periodic**. Aceasta presupune:

a. asigurarea faptului că specificarea unor obiective inferioare [articolul 4 alineatul (5) din DCA] este **bine documentată și justificată**, în special în ceea ce privește costurile disproporționate și lipsa fezabilității și având în vedere deficiențele de punere în aplicare până în prezent, în loc să se solicite derogarea ca opțiune implicită pentru neatingerea obiectivelor până în 2027;
b. recunoașterea faptului că **posibilitățile de prelungire a termenelor** [articolul 4 alineatul (4) din DCA] **sunt extrem de limitate**;
c. furnizarea de informații mult mai bune cu privire la **derogările** pentru noile proiecte în temeiul articolului 4 alineatul (7); aceasta include justificări mai bune pentru utilizarea acestor derogări prin detalierea efectelor cumulative, evaluarea opțiunilor alternative, mai ecologice, și furnizarea de informații cu privire la măsurile luate pentru atenuarea posibilelor efecte negative.

7. În ceea ce privește **monitorizarea, evaluarea, gestionarea datelor și raportarea, statele membre ar trebui:**
   a. să asigure, în cooperare cu Comisia și cu AEM, **raportarea electronică mai completă și la timp** pentru ciclurile viitoare, utilizând mai bine oportunitățile care decurg din digitalizare și din observarea Pământului pentru a reduce sarcina administrativă și a îmbunătăți acuratețea;
   b. **să îmbunătățească în continuare calitatea și comparabilitatea datelor** prin armonizarea metodelor de colectare a datelor în toate districtele hidrografice privind monitorizarea, evaluările, proiecțiile etc. și să pună toate datele la dispoziția publicului prin publicarea lor în timp util, în conformitate cu cerințele Directivei INSPIRE, ale Directivei privind datele deschise și ale Directivei privind informațiile din sectorul public (ISP), precum și ale seturilor de date cu valoare ridicată din sectorul public[94], reducând astfel sarcina de raportare;
   c. **să consolideze în continuare sistemele de monitorizare** pentru a elimina lacunele atât în ceea ce privește acoperirea geografică, cât și parametrii analizați, cu scopul de a spori **încrederea în evaluările stării**, de a reduce dependența de opiniile experților sau de gruparea diferitelor corpuri de apă și de a finaliza activitatea de stabilire a condițiilor de referință pentru toate tipurile de apă;
   d. elaborarea de metodologii pentru o definiție mai armonizată a **potențialului ecologic bun** în vederea îmbunătățirii rapide a stării corpurilor de apă puternic modificate și a corpurilor de apă artificiale.

8. **Să utilizeze în mod proactiv noile politici și instrumente juridice convenite în contextul Pactului verde european** pentru a intensifica eforturile de punere în aplicare care aduc beneficii DCA, punând accentul pe beneficiile conexe care decurg, printre altele, din **Directiva revizuită privind epurarea apelor uzate urbane, din Directiva privind emisiile industriale** și din noua **Lege privind refacerea naturii**.

DIRECTIVA PRIVIND INUNDAȚIILE

1. Statele membre ar trebui să își **îmbunătățească în continuare hărțile de hazard sau risc de inundații** (HHRI-uri), în special prin:

[94] Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2023/138 al Comisiei de stabilire a unei liste de seturi de date cu valoare ridicată specifice și a modalităților de publicare și reutilizare a acestora.

a. luarea în considerare în mod consecvent și clar a zonelor de captare a apei, a apelor pentru recreere și a zonelor Natura 2000;
b. acordarea unei atenții sporite inundațiilor pluviale, având în vedere frecvența și intensitatea crescută a precipitațiilor abundente;
c. îmbunătățirea vizualizatoarelor HHRI bazate pe GIS, care integrează toate informațiile relevante și sunt ușor de utilizat de către publicul larg.

2. Statele membre ar trebui **să depună în continuare eforturi pentru a-și îmbunătăți planificarea gestionării riscului de inundații**, în special:
   a. pe viitor, PMRI-urile ar trebui să ofere detalii cu privire la modul în care HIRI-urile au contribuit la alegerea obiectivelor și a măsurilor;
   b. **obiectivele PMRI-urilor ar trebui să fie specifice, să aibă un termen**, acolo unde este posibil, și să fie legate de **indicatori cantitativi de progres**;
   c. PMRI-urile ar trebui să conțină o evaluare a progreselor înregistrate în direcția atingerii obiectivelor stabilite în PMRI-ul anterior.

3. Pentru a îmbunătăți **eficacitatea măsurilor** luate, statele membre ar trebui să se asigure că există o **legătură clară între obiectivele PMRI-ului și măsurile sale** și să furnizeze informații cu privire la **metodele utilizate pentru stabilirea priorității măsurilor**. Acolo unde este posibil, ar trebui să se efectueze o **analiză cost-beneficiu** a măsurilor, care să fie luată în considerare în stabilirea priorităților acestora. În plus, PMRI ar trebui să furnizeze informații cu privire la costul total al măsurilor planificate.

4. PMRI ar trebui să stabilească **metodele de monitorizare a progreselor** înregistrate în punerea în aplicare concretă a măsurilor.

5. Toate statele membre ar trebui să ia în considerare în PMRI-urile lor viitoarele **scenarii climatice**.

6. Toate statele membre ar trebui să își intensifice eforturile pentru a pune în aplicare pe scară mai largă soluțiile bazate pe natură, fie în mod izolat, fie în combinație cu infrastructura tradițională.

7. Pe lângă investițiile pentru prevenirea inundațiilor și protecția împotriva acestora, toate statele membre ar trebui să ia în considerare costul inundațiilor asupra bugetelor publice; **asigurările** ar trebui considerate o opțiune de adaptare la impactul schimbărilor climatice.

8. Dispozițiile privind **protecția patrimoniului cultural** împotriva riscurilor de inundații ar trebui integrate în mod sistematic în PMRI.

9. În ceea ce privește **guvernanța**, toate statele membre ar trebui să stabilească în mod clar în PMRI-urile lor modul în care se va desfășura coordonarea cu DCA și să furnizeze detalii privind consultarea publică și implicarea părților interesate, inclusiv cu privire la modul în care au fost luate în considerare eventualele observații. Consultările ar trebui să dureze șase luni.